رۆشنبیری دیمەکی* رۆشنبیری شەنیەر* ... نەبەز گۆران

لەهەموو قۆناغە جیاوازەکاندا پرسیاری ئەرکی رۆشنبیر دێتە پێش. رۆشنبیر کێیە؟ ئەرکی چییە؟ ئەو رووبەرەی رۆشنبیر تێیدا کاردەکات چ جۆرە رووبەرێکە؟ مانا نوێیەکانی رۆشنبیر چین و، لەناو فەزای گشتیدا رۆشنبیر لەکوێدا دەردەکەوێت؟ ئایا رۆشنبیر کائینێکی رادەیکاڵە؟ یان کائینێکی روکەشگەرا؟ جارێکی دیکە پرسیار دروستکردن لەبەردەم ئەم کائینەدا چ مەبەستێکی هەیە؟ لەم با بەتەدا بەشوێن چ تایپێکی رۆشنبیر دەگەڕێم و دەمەوێت ئەو گوتارەی ئەم تایپانەی لێبەرهەمهاتووە لە کوێدا رەگوڕیشەکانی بدۆزمەوە؟ رۆشنبیری دیمەکەی کام تایپە؟ ئەی رۆشنبیری شەنیەر کێیە؟ بنەوانی ئەم دوو رۆشنبیرە لەژێر هەیمەنەی کام لە گوتاردا دروستبوون؟

بۆ خوێندنەوەی رۆشنبیری دیمەکی و رۆشنبیری شەنیەر لە ئێستادا پەنا دەبەمە بەر دوو دەق. هەردوو دەقەکە دەلاقەیەکی باشن تالێیانەوە لەم دوو تایپەی رۆشنبیری کورد بڕوانم. دەقی چامەکەی □□□□ □ □□□□ لەگەڵ دەقێکی □ە□□ە□□ □□□□ لە □ە□ □ □□□دا. دوو لەو دەقانەن رێگا خۆشدەکەن بزانین مەبەست لە رۆشنبیری دیمەکی چییە و، مەبەست لە رۆشنبیری شەنیەر چییە؟ هەردوو دەقەکە دوو تایپ لە گوتاری رۆشنبیر بەرهەم دەهێنن، تاپێك ئەرکی دیمەکی دەبینێت، تایپێك ئەرکی شەنیەری، بەڵام ئەوەی جێگای هەڵوەستە لەسەرکردنە بە درێژای مێژووی رۆشنبیریی کورد، هێشتا نەیتوانیوە تەجاوزی هەیمەنەی گوتاری ئەو دوو دەقە بکات و تایپێکی دیکە لەناو خۆیدا بەرهەم بهێنێت، جیاوازتربێت لەو دوو تایپە! گەرچی لە دوو شوێنی جیاوازدا، لای مامۆستا (مەسعود محەمەد) لای (رەهەندی□کان) هەوڵێك دەدرێت بۆ ئەوەی تەجاوزی ئەو گوتارە بکرێت و لەو دوو دەقە دەربچن وئەرکێکی دیکە بدەن بە رۆشنبیر، کە ئەرکە راستەقینەکەی خۆیەتی، بەڵام بەهۆی باڵادەستی گوتاری سیاسیی و ترسان لە ئەویتری دەرەوە و باڵادەستی گوتاری زۆرینە، جارێکی دیکە رۆشنبیر دەکەوێتەوە ژێر سێبەری ئەو دوو گوتارەی دوو دەقەکە بەرهەمی دەهێنن و هەدوو گوتارەکەش خزمەتکردنە بە گوتاری سیاسیی باڵادەست، نەك جیاکردنەوەی رووبەری رۆشنبیر لە رووبەری سیاسیی و نەك جیاکردنەوەی گوتاری رۆشنبیر لە گوتاری باو.

لە چامەکەی □□□□ بۆ □□□□ و وەڵامەکەی □□□□ بۆ □□□□ لەو بەشە

دەگەڕێم پەیوەندی بە وەسفی شوێن و یادەوەری کارەکتەری شاعیرەوە هەیە و، دەچمە سەر کرۆکی گوتاری رۆشنبیر بۆ رووبەری دەسەڵات و رووبەری ئازادیی و ترسان لەویتر و هەوڵدان بۆ بەرهم□هێنانی رۆشنبیری دیمەکی.

((ئێستەش مەکانی ئاسکیە (کانی ئاسکان)؟ یاخۆ بووە بە مەلعەبەیی گورگ و لورەلور
ئایا مەقامی روخسەتە لەم بەینە بێمەوە؟ یا مەصڵەحەت تەوەقوفە تا یەومی نەفخی صور. نالی))(1)
وەڵامەکەی سالم:
((شەهرێکە پڕ لە زوڵم و مەکانێکە پڕ لەشین، جایێکە پڕ شۆڕ و وڵاتێکە پڕ لە شەڕ
توخوا بڵێ بە حەزرەتی نالی دەخیلی بم، بەم نەوعە قەت نەکا بە سولەیمانیان گوزەر.)) (2)
پاش گەڕان بە شوێنەکاندا و پرسیارکردن لە شوێن و یادەوەرییەکان، بەر ئەم دوو بەیتە دەکەوین. ئەم دوو بەیتە گوتارێك لەگەڵ خۆیاندا هەڵدەگرن، گوتارەکە لەناو رووبەری سیاسییدایە و رۆشنبیر لەم رووبەرەدا خۆی دەبینێتەوە و بەرگریکارێکی رووبەرەک□ یە. رووبەرێك ئەگەر دەسەڵاتەکە پەیوەندی بە □□□ □□□□□یەوە هەبێت، لەهەر جۆرە تایپێك دەسەڵات بێت لەناو ئەو رووبەرەدا شوێنێك دەبێت بۆ □□□ □ۆ□□□□□ تاتێیدا بوونی خۆمی تیاببینم، بەڵام گەر دەسەڵاتەکە بەد□س □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□ ئ□و دەسەڵاتە لە جەوهەردا دروستیش بێت، شوێنێك نییە تا منی رۆشنبیر بتوانم ئەو شوێنە قبوڵ بکەم و بتوانم تێیدا بمێنمەوە و بیری تێدا بکەمەوە. دەقەکە پرسیار لە دەسەڵاتی □□□ □□□□□ □ە□□ □ێ□□□ە دەکات. پرسیار لە جەوهەری دەسەڵاتەکە ناکات و پرسیار لەسەر ئەو م□د□□□ ل□ دەسەڵات ناکات، ئایا چ جۆرە مامەڵەیەك لەگەڵ مرۆڤ و ئازادییەکانی و، هاوڵاتییاندا دەکات.

لەبری ئەمە پرسیارەکان گۆڕانیان بەس□ر□دادێت و دەبنە کێشەی ناسنامەی دەسەڵات. ناسنامەی دەسەڵاتەکە بۆ هەردوو رۆشنبیرەکە گرنگترە، لە جۆری دەسەڵاتەکە. □□□□ وەك رۆشنبیرێك و کارەکتەرێکی هوشیار، پرسیار لە شوێنەکان دەکات و پاشان پرسیار لەناسنامەی دەسەڵاتەکە دەکات. □□□□یش بە هەمان هوشیاررییەوە، شوێنەکان وێنا دەکاتەوە و ناسنامەی دەسەڵاتەکەش وێنا دەکاتەوە، بەڵام بە ئەوی رۆشنبیری بەرامبەری دەڵێت: نەکەی بگەڕێیتەوە بۆناو ئەم فەزایە، چونکە فەزاکە شوناسێکی غەریب بەرێوەی دەبات و هەموو جوڵەیەکی

خراپ و نادروستی تەدایە و، شوناسە غەریبەکە هەرگیز نابێتە جێگای ئومێد بۆ مانەوەی تۆ، غەریب بوون لە غوربەتدا باشترە تا لەرێبوون لەژێر سێبەری ئەم دەسەڵاتە شوناس غەریبەدا.

دیدگای هیچ کام لە رۆشنبیرەکان شێواز و جەوهەری دەسەڵاتەکە نییە، بەڵکو کێشەیە لەگەڵ ناسنامەی دەسەڵات و ناسنامەکەش راستەوخۆ دەبەستنەوە بە ناسنامەی [illegible] یان ئەوی بێگانە. [illegible] حاجی قادری کۆیی_ ئیدی گوتاری نەتەوەیی و خەونی دەوڵات و کردنە دەرەوەی دەسەڵاتی ئەوی غەریبە دەبێتە گوتارێکی بەهێز پوخت دەبێت و، مانایەکی راستەقینە وەردەگرێت. بەڵام بنەوانی ئەو گوتارە لە چامەکەی[illegible] [illegible] [illegible]دایە. دەسەڵاتی ئەوی غەریبە بە هەردووکیان دەسەڵاتێکی قبوڵنەکراوە و لەشوێنی ئەو تایپە غەریبەی دەسەڵات، بە دەسەڵاتێك دەگەڕێن ناسنامەکەی کوردی بێت و، لەم نێوانەدا ئەوان ببنە بەرگریکارێکی ئەو دەسەڵاتە کوردییە. گوتاری رۆشنبیری دیمەکی لەم چامەیەوە دەست پێدەکات.

رۆشنبیری دیمەکی، مەبەست ئەو تایپە رۆشنبیرەیە لەنێوان رووبەرەکەی خۆی و رووبەری دەسەڵاتدا، نێوان هەڵدەبژێرێت. نێوانێك بە بەستنەوەی هەردوو گوتارەکە. نێوانێك ئیدی بەشایەك نامەنە لەنێوان ئەو دوو رووبەرەدا. لەو شوێنەی دەسەڵات پێویستی بە گوتاری رۆشنبیری بێت، لەو شوێنەدا رۆشنبیر گوتارەکەی خۆی دەخاتە خزمەت دەسەڵاتەوە و، لەو شوێنەشدا رۆشنبیر پێویستی بە دەسەڵات بێت، رۆشنبیر وەك دیمەکەك دەخاتە ناو دیوارەکەی خۆیەوە بۆئەوەی درزی تێنەکەوێت. ئەکرێت لێرەدا زەمەنی چامەکە و سەردەمی هەردوو رۆشنبیرەکە [illegible] [illegible] [illegible] جیاوازییەکی گەورەی هەبێت لەگەڵ ئەم سەردەمەی ئێمە لەبارەیەوە دەدوێین. بەڵام بنەوانی گوتارەکە پەیوەستە بە مێژووی رۆشنبیری کوردییەوە و دەقەکە بەخۆی دینەمەی خولقاندنی گوتارەکەیە. ئەو دیدەی لە چامەکەدا بەرهەمدێت، پاشان دەبێتە دیدێکی بنەرەتی و تا ئەم چرکەساتەش زۆرێك لە رۆشنبیران کاری لەسەر دەکەن و، هەمیشە ترسان لە ئەویتری بێگانە و بەرگریکردنە لە دەسەڵاتی خۆمالی، ئەرکە راستەقینەکەی خۆیان لەبیردەباتەوە و، دەبنە بەشێك لەو دیمەکی بوونەی کێشەیان لەگەڵ جەوهەری دەسەڵاتەکە و جەوهەری رووبەری رۆشنبیریدا نییە، هەندەی کێشەیان لەگەڵ ناسنامەی دەسەڵاتەکەدا هەیە.

با واوەنابکەین هەمان چامە بە ئەو قەناعە نووسرابێت کە [illegible] [illegible] باڵادەست بوون و غەریبەیەکی دەسەڵاتدار لە ئارادا

نەبووە. ئایا □□□□ هەمان پرسیاری دەکرد و□□□□ هەمان وەڵامی دەدایەوە؟ ناما نەوێت وشەی ئەگەر بۆ مێژوو بەکاربهێنین و بیخەینە ناو سیاقی دەقەکەوە، چونکە لەناو مێژوودا وشەی ئەگەر بوونی نییە. بەڵام بەهۆی چامەکەوە تێدەگەین هەردوو رۆشنبیرەکە بەشوێن دەسەڵاتێکدا دەگەڕێن و خەون بە دەسەڵاتێکەوە دەبینن، ناسنامەیەکی کوردی هەبێت، نەك بەشوێن دەسەڵاتێکدا کە بتوانێت لەژێر سێبەری خۆیدا مەودای ئازادیی و بیرکردنەوە و هاوڵاتی بوون دروستبکات و، جەوهەری دەسەڵاتەکە شوێنی پرسیارکردنیان نییە. گوتاری چامەکە گوتارێکە رۆشنبیر دەکاتە خەمخۆرێکی دەسەڵاتی کوردی و، کۆی ئازادیی و بیرکردنەوەکان دەبەستێت بەو دەسەڵاتەوە کە □□□ □□□□□ بەرێوەی دەبات. لە کاتێکدا کێشەی □ۆ□□□□□ □ □ە□ەڵ□□ کێشەیەکی جەوهەرییە. گەر لە مێژووی رابردوودا دەسەڵاتێکی کوردی بوونی نەبووبێت بۆ ئەوەی رۆشنبیر رووبەری خۆی لێجیابکاتەوە و، لەو رووبەرەوە سەیری رووبەری دەسەڵات بکات، لە *1991* ئیدی بەر دوو جۆر لە رووبەر دەکەوین، کە هەردووکیان یەك ناسنامەیان هەیە و سەر بەیەك زمانن، لێ هێشتا هەمان گوتاری ناو چامەکە باڵادەستە و هەمان ترس و هەمان دیدگا بۆ ناسنامەی دەسەڵاتەکان لەناو بەشێك لە رۆشنبیردا ئامادەیی هەیە.

بۆ ئەوەی بەباشی ئەو گوتارە بناسین لە چامەکەدا بەرهەم هاتووە و لەناو رووبەری رۆشنبیردا ئامادەگییەکی هەمیشەیی هەیە، قسە لەسەر ئەرکی رۆشنبیر دەکەین لە ئێستادا و قسە لەسەر ئەو دەستهەڵگرتنە دەکەین پەیوەندی بە ئەرکە رادیکاڵەکەی رۆشنبیرەوە هەیە. لێرەدا پرسی گوتاری رۆشنبیر و ئەرکی رۆشنبیر دێتە ئاراوە. ئایا گوتارێك هەیە تەجاوزی گوتاری ناو چامەکەی کردبێت؟ ئایا پرسەکانی رۆشنبیر هەمان ئەو پرسانە نین لە چامەکەدا هاتوون؟ هێشتا رۆشنبیری دیمەکی لەناو رووبەرەکەدا نمایش ناکات؟

ئەکرێت گوتاری ئایدۆلۆژی باڵا، گوتاری سیاسیی، هەمیشە بەسەر گوتاری رۆشنبرییدا باڵادەستی هەبوبێت، بەڵام بۆچی رۆشنبیر و بەشێکی زۆری رۆشنبیر نایەوێت ب□ تەواوەتی رووبەری خۆی جیابکاتەوە؟ ئەو رۆشنیرە دیمەکیانە لەژێر هەیمەنەی ئەو گوتارەدا دەژین دەیانەوێت بەرگری لە چی بکەن؟ دەسەڵات دەزگایەکی گەورەیە، چ لەروی گوتارەوە، چ لەرووی جەستەوە و خۆی دەخزێنێتە ناو پنتەبچوکەکانی ژیانی گشتی و ژیانی تاکەوە. لە مێژووی ئەم دەسەڵاتەدا دەرك بەوە دەکەین کە ئەم دەزگا گەورەیە خاوەنی زمانێکی شەعبی لاوازە. فەرهەنگێکی نییە تا بتوانێت لەرێگەی

فەرهەنگەکەی خۆیەوە بەرگری لە جەستە زەبەلاحەکەی خۆی بکات.

ئەما هەمیشە لەرەگەی میدیا و دامەزراوەکانییەوە دونیایەك لە رەشنبیری دیمەکی دەکاتە کەرەستەی بەرگریکردن لە شێوازە نادروستەکەی خۆی. ئەرکی ئەم رەشنبیرە ئەوەیە بچێتە ناو دیواری دەسەڵاتەوە بەر لە درزەکانی بگرێت و، گوتاری رەشنبیری بکاتە کەرەستەیەك بۆ بەرگریکردن لە مانەوەی ئەو دیوارە. لەو شوێنەدا دەنگی نارەزایەتی بەرز دەبێتەوە، ئەرکی ئەم رەشنبیرە دیمەکییە ئەوەیە جارێکی دیکە لە دیوارەکەوە سەری خۆی دەربهێنێت و باس لە ترسی گەورە بکات، ترس لە نەمانی دەسەڵاتی [illegible] و هاتنەوەی [illegible] ئەم تایپە لە رەشنبیر نە دەتوانێت بەتەواوەتی ببێتە دەسەڵات و وەك دەسەڵاتێك دەرکەوێت، نە دەشتوانێت رەشنبیربێت و لەناو رووبەرەکەی خۆیەوە دونیابینی خۆی دەرخات و رەخنەگربێت لە دەسەڵات. لەو شوێنەی رووبەری دەسەڵات و رووبەری رەشنبیر تێکەڵبوون، رووبەرێك نامێنێت ناوی رەشنبیربێت.

رەشنبیری دیمەکی کێشەی لە ئەرك و رووبەرەکاندا نییە، لەبری ئەوە دەیەوێت لەو نێوانەدا وەزیفە بخێرییەکەی خۆی بەرێوەببات. دژی هەموو رەشنبیرێکە لەناو رووبەرەکەی خۆیدا بێت و ئامادەنەبێت ئەو رووبەرە چۆڵبکات بۆ دەسەڵات و، دژی هەموو دەسەڵاتێکیشە بەباکە لە پەراوێزخشتسنی رەشنبیری دیمەکی. ئەما ئەم تایپە کە دەخەکی کتوپڕدروستدەبێت بەرگە رەشنبیرییەکەی دادەکەنێت و، وەك دەسەڵات قسە دەکات. هەمیشە لەو چرکەساتانەی فەزایەك بوونی هەیە و ئامادەیە بۆ ئاڵوگۆڕیی جەوهەری دەسەڵاتەکە، لەو چرکەساتانەدا رەشنبیری دیمەکی دەچێتە ناوەوە و ئیشی دەبێتە دروستکردنی ئاشتەوایی لەنەوان هەردوو رووبەرەکەدا. وەك چۆن کارەکتەرێکی خێڵەکی لە بنە کۆمەڵایەتییەکاندا، لەنەوان دوو خێڵی جیاوازدا نەوەندگیری دەکات تا پێکیابهێنێتەوە، رەشنبیری دیمەکیش هەمان کردەی ئەو کارەکتەرە لەژێر ناو فۆرمێکی دیکەدا دووبارە دەکاتەوە.

گوتاری پاراستنی دەسەڵاتی کوردی و بەرگریکردن لە دەسەڵاتی کوردی ئەو دەسەڵاتە هەرجۆرێکبێت، ئەو گوتارەیە لە چامەکەدا دوو رەشنبیر بەرهەمی دەهێنن. چامەی دوو رەشنبیرەکە تەنها چامەیەك نییە شوێنمان پیشانبدات لەناو یادەوەری دوو شاعیری هوشیاردا، لەپشت شوێنەکانەوە گوتارێك بەرهەم دەهێنێت، زیاتر لە دووسەد ساڵە هەمان گوتار رەشنبیر لەسەری دەروات و بەجارێکیش هەڵوەستە لەسەر گۆڕینی گوتارەکە ناکات. لە زەمەنی چامەکە و تا هاتنی دەسەڵاتی کوردی، ئەم گوتارە مانایەکی لەگەڵ خۆیدا هەڵگرتبوو، کە ئەکرا رەشنبیر

لەرێگەی ئەو مانەیەوە کاربکات بۆ بەرهەمهێنانی دەسەڵاتێکی کوردی. لە کاتێك دەسەڵاتێ کوردییەکە دروستدەبێت، ئیدی ئەرکی رۆشنبیر گۆرانێکی گەورەی بەسەردادێت، کە هەڵگرتنی گوتاری رەخنەیە لەبەرامبەر دەسەڵات و بەتەواوەتی جیاکردنەوەی ماڵی خۆیە لە ماڵی دەسەڵات.

ئەگەر (رەهەندییەکان) هەوڵێکی رژدیان نەدایە بۆ دروستکردنی درزێك لەنێوان رووبەری رۆشنبیر لە رووبەری دەسەڵات، بێگوان هەمان ئەو رۆشنبیرە باڵادەستی دەبوو لە رێگەی گوتاری سیاسیی و گوتاری دەسەڵاتەوە بوونی خۆی دەناسی و شوێنێك نەبوو ناوی شوێنی رۆشنبیربێت و جیابێت لە دەسەڵات. گەرچی لە چەندین شوێنەوە ((هەڵبەت هەموویان نا بوونەوە بەبەشێك لە گوتاری دەسەڵات و، زمان و دونیابینیان هەمان زمان و دونیابینی دەسەڵاتە، بەشەکەی دیکەشیان ئەرکی رۆشنبیری دیمەکیان خستە سەرشانی خۆیان و، تەنها یەك دوو دەنگیان لەمایەوە لەناو رووبەری رۆشنبیریدا درێژە بەکارەکانیان بدەن.))

رۆشنبیر ئەو بوونەوەرە سادەنییە نەتوانێت ببێتە خاوەنی پرۆژەی فیکری و رەخنەیی. رۆشنبیر بوونەوەرێکە لە دەرەوەی گوتاری باو، رەخنەی باو، دیدگایەکی رادیکاڵانەی بۆ کۆی کێشەکان و دەسەڵات هەیە. بەڵام رۆشنبیری دیمەکی کە نە لەناو رووبەری خۆی شوێنێکی راستەقینەی هەیە، نە لەناو رووبەری دەسەڵاتدا، ئیدی لەگەڵ فریبووندا دێت و دەبێتە کێشەیەکی گەورە بۆ جیاکردنەوەی دوو رووبەرەکە و، تەواوی پرۆژە فیکری و رەخنەییەکانی رۆشنبیری راستەقینە دەخاتە گێشەیەکەوە ئەویتری دەرەوەی رۆشنبیر گومان لە هەموو رووبەرەکە بکات. چامەکەی دوو رۆشنبیرەکە بەرهەمهێنانی ئەو تایپەی لەرۆشنبیری بەدوای خۆیدا هێنا، دیمەکیانە لەگەڵ گوتاری زۆرینەدا دەست و پەنجە نەرم بکات و، ببێتە بەرگریکاری مانەوەی دەسەڵاتێك، کە ئەو دەسەڵاتە خۆی زمانێکی نییە تا بەرگری پێبکات لەخۆی و، زمانی ئەو رۆشنبیرە دیمەکییە بەکار دەهێنێت بۆ بەرگریکردن لەخۆی. هەمان دیدگا ” ئەم موەکە نەزمی نابێ، بەبێ زەبتی واریسی، سالم”(3) لە ئەستاشدا فەزایەکی گەورەی ناو گوتاری رۆشنبیری دیمەکییەکەیە.

بەگومان موەکەکە ئەو شوێنەیە دەسەڵاتی کوردی تێیدا نیشتەجێیە و بوونی خۆی تێدا دەبینێتەوە و پەیوەستە لەرێگەی [illegible]یەوە زێپتی واریسی بە بکرێت. هەرچەن لە ئەستادا لەرێگەی میدیا و مەکینەی بەرهەمهێنانی ئاوەژوکردنەوەی حەقیقەتەوە، هەمیشە

دیدگایەکی ساکاری شەعبی خۆی بەسەر کۆمەڵگەدا دەکێشێت، کە ئەم دەسەڵاتە هەرچەندە بێت پێویستی بە بەرگریکردنە و، نابێت بەراوردی دەسەڵاتی کوردی بە هیچ جۆر لە تایپەکانی دەسەڵات بکەین و، بەشێکی زۆری خاوەن ئەم بۆچوونانە لە رۆژئاوا دەژین و دەسەڵاتەکەی ئێرەیان قبوڵ نییە، کەچی بەرگری لە مانەوەی دەکەن لەبارامبەر ئەو هەموو ستەمەی دەرهەق بە هاوڵاتییەکانی خۆی دەکات. زمانی ئەم تایپە لەسەر جەوهەری دەسەڵاتەکە نییە، لەسەر ناسنامەکەیەتی و ناسنامەی دەسەڵاتەکەی بە گرنگترە لە جەوهەرەکەی. بە مانایەکی دیکە، نامەوێت ئەو وێنەیە دەرخەم ئیشی رۆشنبیرە ئەم دەسەڵاتە بروخێنێت و ئەویتری بێگانە بێتەوە، بەڵکو دەمەوێت روونتری بکەمەوە ئیشی رۆشنبیرە لەسەر کۆی جومگەکانی تێگەیشتنی رژد و رادیکاڵانەی هەبێت و، نەبێتە بەشێك لەو هەژمونگەرییەی دەسەڵات دروستیددەکات و، لەبری ئەوە لە گۆشەکەی خۆیەوە بەرگریکاری ئەو چەمکانە بێت، کە رۆشنبیر دەبێت بەرگریان لێبکات. ئەو چەمکانەی پەیوەندیان بە ژیانی خەڵکەوە هەیە.

دووبارەکردنەوەی رستەکەی□□□□ دووبارەکردنەوەیەکی ترسانە لە ئەویتر و رازیبوونە بە هەر جۆرە مۆدێلێك لە دەسەڵات بەمەرجێك ناسنامەکەی کوردانە بێت. نەزانینی ئەرکی رۆشنبیر و نەناسینی رووبەری رۆشنبیر ئەم تایپەی رۆشنبیر دروستیانکردوە کە دیمەکەکن لەناو دیوارەکەی دەسەڵاتدا. ئەشێت □□□□ لە قۆناغێکدا ئەو رستەیی وتبێت، رۆشنبیر وێنای بۆ دەسەڵاتی کوردی هەمان وێنای ئێستا نەبووبێت و، ئەو وەك رۆشنبیرێکی هوشیار، بەوجۆرە وێنای دەسەڵاتی کوردی کردبێت، لەگەڵ خۆیدا دونیایەکی ئازاد و دونیایەك لە یەکسانی بهێنێت. ئەما لە ئێستادا هەمان دید و هەمان گوتار لەناو رۆشنبیردا بوونی هەبێت، ئەمە بەخۆی پرسیارێکە لە خودی رۆشنبیر، کە ئایا ئەم کائینە بیردەکاتەوە؟ گەر بیردەکاتەوە بۆچی ناتوانێت تەجاوزی ئەو چامەیە بکات و لەو گوتارە بێتە دەرەوە؟ رۆشنبیری دیمەکی چ دینەمەیەکە بە پاراستنی ئەم گوتارە و، ئەم گوتارە بەرگری لە مرۆق و ئازادییەکانی دەکات لە ژێر دەسەڵاتێکی کوردیدا، یان بەرگری لە خودی دەسەڵاتەکە دەکات بەهەموو ستەمەکانییەوە؟
پێش وەڵامی ئەم پرسیارانە دەچینە لای دەقەکەی □ە□□ە□□ □□□□ و لەرێگەی ئەو دەقەوە، قسە لەسەر مۆدێلی دووهەمی رۆشنبیر دەکەین، کە رۆشنبیری شۆنیەرە. ئەم مۆدێلەیان چییە و لەبەرامبەر مۆدێلی رۆشنبیری دیمەکیدا رۆشنبیری شۆنیەر چی دەکات و چیدەوێت؟ پاشان لەرێگەی هەردوو تایپەکەی رۆشنبیرەوە، پرسیار لە رۆشنبیر دەکەین و بەشێوەیەکی خێرا مۆدێلی راستەقینەی رۆشنبیر دەخەینەوە روو، کە

جیاوازە لەم دوو تایپەی لەژێر دوو دەقدا بەرهەم هاتن. هەر دوو دەقەکە مێژووێکی دورو درێژیان هەیە و بە زمانی شیعر نووسراون و لە جەوهەریشیاندا گوتارێکیان هەڵگرتووە بووە بە گوتاری رۆشنبیر و دەسەڵات.

((گەر دێ هەبوا مە ئیتیفاقەك
ڤێك ڕا بکرا مە ئینقیادەك
رۆم و عەرەب و عەجەم تەمامی
حەمیان ژ مەڕا دکر غوڵامی
تەکمل دکر مە دین و دەولەت
تەحسیل دکر مە عیلم و حیکمەت))(4) ئەحمەدی خانی.

واتە: (گەر ئێمە پێکەوەبووینایە ، دەمێك بوو عوسمانی و عەرەب و ئێرانییەکان و هەموویان خزمەتکارمان دەبوون. دین و دەوڵەتەکەمان پێکەوە دەبەستەوە و بە دەرەجەی ک□م□□□ د□گەیشتین و زانست و ژیریمان بەرهەمدەهێنا. بەڵام کێشە گەورەکە ئەوەیە یەکترمان قبوڵ نییە و ئەم یەکتر قبوڵنەکردنە دەبێتە بنەما□ی□ك، کە هەمیشە لە مێژوودا شکست بیهێنن.) □□□□ لەم بەیتەدا د□و□□□تی د□و□□□تی و فەزای کیان دەکاتە بنەما□ی□ك بۆ بەرهەمهێنانی ژیریی و زانست. ئەو پێیوایە بەرهەمهێنانی ژیریی و زانست پێویستی بە کیانە، بە فەزای شوێنە، کە ئەو فەزایە روو□ب□رێکبێت تا مرۆڤی کورد بتوانێت تێیدا بیربکاتەوە و بەرهەم بهێنێت. بەبێ بوونی فەزای شوێن د□و□□□ت، بیرکردنەوەی دروست نا□ب□ت و ژیریی و زانست بەرهەم نایەت.

دەبێت لە پێشدا فەزاکە دروستبکەین، پاشان کاربکەین بۆ بەرهەمهێنانی ژیریی و زانست. لە بەرامبەر د□و□□□ت□کانی دیکەدا□□□□ هەست بە بریندار بوون دەکات، کە بۆچی گروپە کوردییەکان ناتوانن یەکتر قبوڵبکەن بۆ ئەوەی بەهێزبن و ئەو فەزای شوێنەی کە د□و□□□ت□ دروستبکرێت. تائێرە خوێندنەوەیەکی دیکەیە بۆ دەقەکە و تێگەیشتنی هوشیارانەی نووسەرەکە، بەڵام لە تەنیشت ئەمەوە خوێندنەوەیەکی دیکە هەیە. ئەو گوتارەی لەژێر ئەم دەقەدا بەرهەمد□□ت، گوتارێکە رۆشنبیری شەنیەری دورستدەکات. رۆشنبیرێك یەك سیمای نییە، لەگەڵ هەموو سیماکانی ناو چوارچێوەی د□و□□□تدا خۆی دەگونجێنێت. ئەو شو□ن□□□□□□□ی تەنها بۆ ئەوە ناوێت ئازادیی و سەربەخۆبوونی خۆی بونیاد بنێت، بەڵکو بۆ ئەوەی د□و□□ت بیکاتە پەرچەکردارێك تا ئەویتری بێگان□□□□□□ □□□□□ هتد..بکاتە خزمەتکار و خوڵامی خۆی. پەرچەکردار لەبەرامبەر ئەویتردا، پەرچەکردارێکی گشتییە.

پەرچەکردارێکی کۆمەڵایەتییە و رۆشنبیری شەنیەری لەگەڵ

پەرچەکردارە گشتییەکەدا یەك دەگەڕێتەوە و شوێن و خەونی دەوڵەت دەکاتە کەرەستەیەك تا لە ڕێگەیەوە حەق لە ئەویتر بکاتەوە. ئەو ئەویترەی بە درێژایی مێژووی ئەمی کەنارگیرکردوە و هەوڵی سڕینەوەی داوە. ئەم جۆرە لە گوتارە، دووبارەکردنەوەی هەمان گوتاری دەسەڵاتی ئەویترە، ئەویتر چۆن گوتارێك بەرزدەکاتەوە بۆ سڕینەوەی ئەمنیش گوتارێك بەرزدەکاتەوە بۆ بە غوڵامکردنی ئەویتر.

لەژێر ئەم گوتارەدا، ڕۆشنبیری شەنیەر خوێندنەوە بۆ گوتاری ئەویتری دەرەوەی خۆی ناکات و، نایشەوێت ئەویتر وەك خۆی بناسێت و لەماناکانی کردەی ناجۆرەکانی تێبگات، لەبری ئەوە لەگەڵ تەوژمە گشتییەکەدا دەڕوات و خەون بەوەوە دەبینێت هەموو ئەویترەکەی دەرەوەی خۆی بکاتە ژێردەستەی خۆی و هەمان کردەی ئەویتر دووبارە بکاتەوە. ئیشکالی گەورەش تەنها ئەوە نییە، گوتاری دژە ئەویتر بکاتە بنەما بۆ دروستکردنی شوێنی خۆی، بەڵکو لەوەدایە، لەناو چوارچێوەکەی خۆشیدا کێشەی لەگەڵ فۆرمە سیاسییەکە و دیدە نەریتییەکە و دیدە ئاینییەکەدا نییە و، پێشی وایە بەبێ دروستکردنی ئەو شوێنە، نە مەعریفە و نە ژیریی بەرهەم نایەت. لەکاتێکدا هەرگیز مەعریفە و ژیریی ناو رووبەری ڕۆشنبیر نابەسترێت بە دەسەڵاتەوە و بوونی شوێنێکی دیاریکراوەوە کە ناسنامەی خۆتبێت. گەر بریاربێت رووبەرێکی ڕۆشنبیر بوونی هەبێت، لەو رووبەرەدا مەعریفە و ژیریی بەرهەمدێت و ئەو مەعریفەو ژیرییە پەیوەندە بە بوونی دەوڵەت و دەسەڵاتی ناوخۆییەوە نییە و پەیوەندی بەو ئەرکەوە هەیە ڕۆشنبیر لەناو رووبەرە جیاوازەکەی خۆیدا سەرقاڵی دەبێت و چەمك و مانای نوێ بەرهەمدەهێنێت، کە ئەو رووبەرە هیچ کات بەشێك نییە لە ئەو رووبەرەی دەقەکە داوای دەکات.

ڕۆشنبیری شەنیەری لەژێر هەم گوتارەوە بەرهەم هاتووە. کاتێك شوێنی نەبێت، شوێنەکە شوناسی خۆی نەبێت، ئیدی نە دەتوانێت بیربکاتەوە نە دەتوانێت گوتارێك بەرهەمبهێنێت کاریگەری لەسەر چوارچێوەی خۆی و ئەویتری دەرەوە بکات. ڕۆشنبیری شەنیەری بەشوێن ڕێگوێشەی پرسی لەکترازان ناگەڕێت، وەك هەر کائینێکی سادەی ناو کۆمەڵگە سەری سوودمەنەت لەو پرسی لەکترازانە و وەعزی پێکەوبوون دەدات. نایەوێت خۆی دەرگیری ئایین و دینەکان بکات، چونکە ترسی لەوەیە ڕەخنەگرتن لە ئایین و دینەکان، ببێتە کێشەیەکی گەورە بۆ سەر کەسایەتی و ئارەزوییەتی لەگەڵ ئایینەکاندا ڕێبکات و پرسیار و گومانەکیان لەدروستنەکات. لەبری ئەوەی لەگەڵ دین و ئایینەکاندا دەست و پەنجە نەرمدەکات و بەرگی ئەوان دەپۆشێت و لەپاڵ

بەرگریکردن لە دەسەڵاتەکە بەرگریکارەکی سەرسەختی نەریت و ئاینەکانیش دەبێت. □□□□ لەڕێگەی دەقەکەیەوە گوتارێك پیشانی ئەمە دەدات، گوتارەکە ڕۆشنبیری شەنیەریمان پێدەناسێنێت. ئەو ڕۆشنبیرەی سیمای نییە، لە شوێنێکدا واعیزە و وەك واعیزەکی دینی سەرقاڵی ئامۆژگاریکردنە، لە شوێنێکدا لەگەڵ هەمووماڕ یەك خۆونی هەیە و، لە شوێنێکدا دەبێتە ئەو کارەکتەرە فاشییەی دەسەڵات دەیەوێت و هەموو ئەویترەکی دەرەوەی خۆی بە نەفرەت بکات و ئارەزوودەکات بیکاتە خزمەتکاری خۆی.

گوتارەکەی پشت دەقەکەی □□□□ گەر لە سیاقی مێژووی د بهێنینە دەرەوە و، لە سەردەمی دەسەڵاتی کوردییدا تەحقیقی بکەین، بێگومان دەتوانی زۆر گۆشەنیگای لەوە ببینین، هەم پەچەوانەی ئەو گوتارە، هەم دریژەدان بە گوتارەکە. لەو شوێنەی پەچەوانەیە پەیوەندی بە زەلیلکردنی ئەویترەوەیە، دەسەڵاتێك دروستنەبووە بەو شێوازە بەهێزبێت □□□□ داوای دەکات تا ئەویتری بێگانە بکاتە خزمەتکاری خۆی، بەڵکو هێشتا دەخی خزمەتکاری ئەویتر نەهاتووە و، هێشتا □□□ □ە□ەڵ□□□ □□□□□ خزمەتکاری ئەویتری بێگانەیە. بەڵام لەو بەشەی ڕۆشنبیری شۆنیەری دروستدەکات، بێگومان هەمان گوتار ئەو تایپە لەڕۆشنبیری دروستکردووە. ڕۆشنبیرێك خۆی بێسیمایە، خۆی خاوەن گوتار نییە، قەڵەمەکەی دەستی وەك شەنی دەستی شۆنیەرەکە بە دەستییەوەتی و، ئەو گوێزانە دەتەکێنە نەریت و مەدەل و هەژمووونی باو هەژمووونی سیاسیی دەیەوێت بیانتەکێنێت. ئەو ڕۆشنبیرە شۆنیەرەی هەتا بانگی نەکەن قسە لەسەر شتێك بکات، خۆی بیرناکاتەوە لە ماهیەتی شتەکە تەبگات! کاتێکیش بانگدەکرێت قسەبکات ئەو جۆرە قسە سەتحی و ئاسایانە دەکات هیچ بیرکردنەوەیەکی تێدانییە و ئەم لەژێر بەرگی ڕۆشنبیردا جارێکی تر وتنەکان دووبارە دەکاتەوە. ڕۆشنبیری شۆنیەری ئەو کائینەیە دەچێتە ناو مەجلیسەکی نەریتەوە دەبێتە نەریت پارێز و دەچێتە ناو مەجلیسەکی دژە باوەوە، ئیدی گوتاری دژەباوی دەکاتە بەری خۆی و، لەهەرشوێنێك دەسەڵات ببینێت بەرگری لەدەکات و، لە هەرشوێنێکیش یاخی بوون هەبێت، وەك شۆرشگ□□□ێك خۆی نمایشدەکات. گەر دەسەڵات و روخسارەکەی غائیب بوون ئەم دەبێتە شۆرشگێڕ و بەرگریکا، گەر دەسەڵات و روخسارەکانیشی دەرکەوتن، دەبێتە بەشێك لە بوونی دەسەڵاتەکە و نایەوێت ببێتە بەشێك لە دەنگی دەرەوەی دەسەڵات.

ئەم ڕۆشنبیرە شۆنیەرە نە خۆونی تایبەتی هەیە، نە پرۆژەی تایبەتی هەیە، نەدەیەوێت لەگەڵ پرۆژەی فیکری و جەوهەرییەکاندا مامەڵە

بکات. خەون و دونیابینییەکەی بەستراوە بە خەون و دونیابینی گشتییەوە. ئایین، نەریت، دەسەڵات، نادادی، لاوازی مەعریفی… هتد. هیچ بۆ ئەم تایپە لە رۆشنبیر گرنگ نییە و ئەوەی بۆی گرنگە لەگەڵ باودا هەنگاو بنێت، تا لەگەڵ زۆرینەدا خۆی بگونجێنێت. ئەگەر دەقەکەی □□□□ لە شوێنێکدا مانای زانست و مەعریفەی هەڵگرتبێت و بەشێك بێت لە خەونەکەی لەناو دەوڵەتدا تەحقیقی بکات، بەڵام ئەو گوتارەی لە دەقەکەوە ب□رh□مدێت، ئەو رۆشنبیرە شەنیەری□□ی دروستکرد، کە هیچ کام لەو خەونە تایبەتیانەی لەناو دەقەکەدا ئامادبییان هەیە بۆی گرنگ نیین و ناشیەوێت تەحقیقیان بکات. لەبری ئەو خەونە تایبەتیانەی زمانێکی شەعبی و گشتی، شوێنی خەونەکان دەگرێتەوە و بەگلەیی و سەرکۆنەکردن و وەعزدان بۆ ئەوانی تری هاوسنفی خۆی، دەست بۆ کێشەکان دەبات. رۆشنبیری شەنیەری و رۆشنبیری دیمەکی، دوو تایپن لەو رۆشنبیرانەی رەگوڕیشەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ سەدان ساڵ بەر لە ئێستا و لەناو دەقە ئەدەبییەکانەوە ب□رh□م هاتوون. ئەو دوو دەقەی لەم وتارەدا کرانە سەرچاوەی خوێندنەوەکە، دوو دەقن لە رێگەیانەوە دەتوانرێت هەردوو تایپەکەی رۆشنبیری تێدا بدۆزرێتەوە.

هەرچۆن رۆشنبیری دیمەکەی هەموو دونیاکەی بوەتە بەستنەوەی رووبەری رۆشنبیر بە رووبەری دەسەڵاتەوە، تاکو لەو نێوانەدا مانایەك بەخۆی بدات. رۆشنبیری شەنیەریش بەپێی مۆدێلەکان لەو شوێنەدا شەنی خۆی دەکات رەواڵەتی دەبینرێت شوێن و فەزایەك بێت لەبری بیرکردنەوە سەفسەتە باڵادەست بێت و ئەو شوێن و سەفسەتەیە دەکاتە دیمەنێك بۆ مانادان بەخۆی.

هیچ کام لەم دوو تایپەی رۆشنبیر پێچەوانەی دونیای باو ناجوڵێنەوە و ئەو زەخیرە رۆشنبیرییەی کە هەیانە، زەخیرەیەکی سەفسەتەیی و بەستراوە بە وەعزەوە. دونیای کۆمەڵگەی ئێمەش دونیایەکی □ە□□ یە. دونیایەکە دەنگ و قسەکردن رووبەرێکی زۆری ژیانی تاك و کۆمەڵگەی داگیرکردوە. لەم دونیا دەنگییەدا هەمیشە سەفسەتەچی و واعیز دەبنە جێگەی گوێلێگرتن و دەبنە شوێنی سەرنج راکێشان. لەکاتێکدا ئەرکی رۆشنبیر ئەرکێکە زۆرر دورە لە دەنگەوە و زیاتر نزیکە لە دونیایەکی بێدەنگ بۆ بیرکردنەوە و ب□رh□مهێنانی دەقی زیندوە.

رۆشنبیری راستەقینە نە دەبێتە واعیزی سیاسیی و نە دەبێتە سەفسەتەچی پاراستنی نەریت و دیدە کۆنەکان، بە پێچەوانەی ئەوە لە گۆشەیەکی بێدەنگدا لەرێگەی دەقەکانە و کەرەستە فیکرییەکانەوە، رادیکاڵانە دەست بۆ رەگوڕیشەی کێشەکان دەبات و جارێکی دیکە

خوێندنەوەیان بۆ دەکات و مانایەکی نوێ دەخاتە ناو دونیاوە. ڕۆشنبیری ڕاستەقینە کائینەکی وێرانکەرە، کەی ئەو نەریت و دیدگاکانە وێراندەکات دەبنە هۆی وەستانی دونیا و هەمیشە دونیابینییەکی نوێ دەخاتە شوێن دونیا کۆنەکە.

ململانەی نێوان ڕۆشنبیری شەنیەری و ڕۆشنبیری دیمەکی، ململانەکی بەردەوامە. بەڵام ململانە نییە بۆ بەرهەمهێنانی دەقی زیندو بەرهەمهێنانی پرسیاری نوێ، ململانەیە بۆ شوێن. ڕۆشنبیری دیمەکی شوێنەکی هەیە و ڕۆشنبیری شەنیەریش شوێنەك، ئەم دوو تایپە کێشەی گەورەیان لەگەڵ یەکتریدایە، هەریەکەیان هەوڵدەدات شوێنی ئەویتر بگرێتەوە. لەم نێوانەدا ڕۆشنبیری ڕاستەقینە لەناو ڕووبەرەکەی خۆیدایە و هیچ باکی بەم ململانەییە نییە ئەم دوو تایپە لە ڕۆشنبیر دروستیانکردوە. ڕۆشنبیری ڕاستەقینە نە خۆی دەبەستێتەوە بە بوونی شوێنێك کە ناوی [illegible] بێت تا دەقی خۆی تیا بەرهەمبهێنێت، نە دەیەوێت ڕووبەرەکەی خۆی جێبهێڵێت و بچێتە ناو ڕووبەری دەسەڵاتەوە. بە پێچەوانەوە لە ناو دونیاکەی خۆیدا سەرقاڵی پرسیاردروستکردن و بەرهەمهێنانی گومان و مانا و پەرهەمهێنانی فەرهەنگ و کلتووری نوێیە. ئەما ڕۆشنبیری شەنیەری و دیمەکی، بە گەیشتن بە ویستە تایبەتییەکانی خۆیان، بە گەیشتن بەو چێژانەی دونیاکەیانی گەمارۆ داوە، زوو زوو سیماکانی خۆیان دەگۆڕن و بەردەوامیش خۆیان دەکەنە شوێنی سەفسەتەکانیان و خۆیان دەکەنە خاوەنی هەموو جۆرە و گوتارێك زەرینە لەگەڵیدا بێت.

ڕەگوڕیشەی ئەم دوو تایپە لە ڕۆشنبیر، لەناو دەقەکانی [illegible] ئەحمەدی خانی_ دەدۆزرێتەوە و گوتارەکەشیان لەڕێگەی ئەو دەقانەوە بەرهەم دێت و، دەسەڵات و سیاسەت دەبنە فەزایەك بۆ ئەم دوو تایپە لە ڕۆشنبیر تا برەو بەو گوتارە باوە بدەن و، نەهێڵن ئەو تایپە ڕاستەقینەی ڕۆشنبیر دروستبێت کە کێشەی لەگەڵ دەسەڵات و نەریت و زمانی شەعبی و زەرینەدا هەیە. دەسەڵات و سیاسەت بۆیە بەردەوام کێشەی لەگەڵ ڕۆشنبیری ڕاستەقینە و ڕووبەری ڕۆشنبیرییدا هەیە، دەزانێت ئەگەر گوتاری ڕۆشنبیری ڕاستەقینە بێتە ئاراوە، عەقڵ و هوشیاری تاك شوێنی کەی ئەو کەسانە دەگرێتەوە دەبنە پایەی بنەڕەتی بۆ پاراستنی دەسەڵاتەکە لەسەر شێوازە خەسپێنەکەی خۆی.

مێژووی ڕابردووی دەسەڵاتی کوردی لەم چەندسالەی ڕابردوودا وێنەیەکی بەرنکردینەوە نایەوێت ڕووبەری ڕۆشنبیری ڕاستەقینە مەوداکەی گەورەبێت و، لەڕێگەی دوو تایپەکەی ڕۆشنبیری دیمەکی و شەنیەرییەوە، هەمیشە کاردەکات بە شێواندنی سیماراستەقینەکەی

رۆشنبیر. بەڵام ئەوە فەرامۆشناکرێت لە ئێستادا لەڕێگەی چەندین دەنگی جیاوازەوە کاردەکرێت بۆ ناسنامەدان بە رووبەری رۆشنبیری و، کەی ئەو دەنگ و کارانە دەبنە بنەوانەك بۆ جیاکردنەوەی رووبەری رۆشنبیر لە رووبەری دەسەڵات. لەگەڵ ئەم جیابوونەوەیەدا بێگومان رۆشنبیر ئیدی دەبێتە ئەو کائینەی لە رووبەرەکەی خۆیەوە چاودێری دەسەڵات بکات و، لەسەر پرسە گرنگەکان خوێندنەوەی و دونیابینی نوێ بخولقێنێت. لەگەڵ ئەوەدا سەرقاڵبێت بە خوێندنەوە بۆ ئەو چەکانەی دونیای چەقبەستوو دروستدەکەن و زمانێکی نوێ بەرهەمبهێنێت، ئەو زمانە بتوانێت لەگەڵ خۆیدا مەعریفە و روانینی نوێ بخاتە روو.

نەبەز گۆران

پەراوێز و سەرچاوەکان

[illegible]. شەنیەر، وشەیەك، یان ناوەکی هەورامییە. تەنها بۆ ئەو کەسە بەکاردەت، پاییزان گوێز دەتەکێنێت. لێرەدا من هەردوو ناوەکە (دیمەك، شەنیەر) وەك چەمك مامەڵەیان لەگەڵ دەکەم و لە سیاقی ماناکانی خۆیان دەرمهێناون و لە سیاق و مانایەکی دیکەدا خوێندنەوەیان بۆ دەکەم.

(1) [illegible]. (2) دیوانی سالم، ساغکردنەوە و لێکدانەوەی، مەلا عەبدولکەریمی مودەڕیس، فاتیح عەبدولکەریم، محەمەدی مەلاکەریم

(3) [illegible] (4) ئەحمەدی خانی، مەم و زین. پێشەکی و چاپدانەوەی نەجاتی عەبدوڵا، دەزگای ئاراس.

لەسەر رووداوە تێرۆریستییەکەی

نیوزیلاند … کامیار سابیر

Terrorism in both forms (religious and nationalism) are the cognizance and identity of fascism.
All kind of Phobias (Xeno, Anglo, Islamo, Christo, Americo, Judeo, Russo, Hindu) are elements of terrorism whether in .thought or practice

دونیای پڕ لە موفارەقە و دوو روویی ئایدیۆلۆژیستەکان، لە جەوهەری رووداوەکاندا دەردەکەوێت. ئایا دەکرێ تێرۆریزم، ڕەنگێکی باش و ڕەنگێکی خراپی، هەبێت؟ دەکرێ گرووپێکیان لە گرووپێکی تر، بە کارێ باشەکانیان جودا بکرێنەوە؟ تێرۆریزم ئەگەر لە ئیسلامییە رادیکاڵەکانەوە بێت، یان لە مەسیحییە توندڕەوەکان و جووە فەندەمێنتالیستەکانەوە، یاخود لە ناسیۆنالیستە سپیی پێستەکانەوە(White supremacism) بێت، جیاوازییەکەیان تەنیا لە قەبارە و وەحشییەتی تاوانەکانیاندا، بەراورد دەکرێن، نەک جوداکارییان تێدا بکرێت.
بەشێک لەو ئیسلامییانەی کە ئایدیۆلۆژیای ئیسلامیی(بەتایبەت مەتیڤە سیاسییەکەی)، کەڵوکۆری کردوون، جگە لە خورافاتە ئایدیۆلۆژییەکانی خۆیان، بڕیاریان داوە، هیچ حەقیقەتێکی تر نەبینن. راستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ، بەنزیین دەکەن بۆ ئاگری راسیزم و تێرۆریزمێکدا کە خەڵک و دیینداری موسڵمانان، یەکەمین سووتەمەنیی ئەم فاشیزمە سیاسیی و ئایدیۆلۆژییەن، لە سکەیەی گەورەدا پێیدەگوترێ جیهادی تێرۆریزم.

بۆ نموونە، سەرۆک وەزیرانی نیوزیلاند، زۆر جەریئانە و عەقڵانییانە، نەک هەر ئیدانەی کارە تێرۆریستییەکەی(کوشتنی ٥٠ موسڵمانی نوێژکار) کرد، بەڵکو لە رووی سیاسییەوە بە "تێرۆریزم"ی ناساند. وەکو تەقدیریش بۆ قوربانییەکان، پەچەی ئیسلامیی بەسەریادا و چووە پرسەیان، پۆلیسی ئەو وڵاتە لە راوەدوونانی تێرۆریستە سپیی- پێستەکەدا(کە ئوسترالییە) گیانی خۆیان خستە مەترسییەوە، لە کاتێکدا تێرۆریستەکە، چەندیین چەکی مۆدێرنی ئۆتۆماتیکیی پێبوو، پۆلیسەکانیش چەکی قەناسی تایبەت بە تێرۆریان پێبوو، زۆر بە ئاسانیی دەیانتوانی بیکوژن، بەڵام موجازەفەیان بە ژیانی خۆیانەوە کرد و هەر بە ئۆتۆمبیل کەوتنە سەری و تەنگاویان کرد، بە زمانی شەعبیی بە سەیارەکانیان شکاندیانەوە سەری و دەستبەسەریان کرد.
کەمتر لە ٢٤ سەعات، دوای کارە تێرۆریستییەکە، بردیانە بەردەم

دادگا و دانی بە تاوانکەدا نا. نایکوژن، بەپێی بە قانون و بەدەستور، حوکمی ئیعدام نییە، بەڵکو زیندانی هەتاهەتایی هەیە.

لە ئوسترالیا، چیی روویدا؟ سەرۆک وەزیران و سەرۆکی ئۆپۆزسیۆن کە چەند مانگێکی ماوە بۆ هەڵبژاردن، نەیانکردە ذەخیرەی کەمپەینی هەڵبژاردن، بەڵکو راشکاوانە ئیدانەی کارە تەرۆریستەکەیان کرد و داکۆکییان لە پێکەوەژیانی ئاشتییانە و فرەکولتووریی کرد. لەوەش واوەتر، سەناتۆرێکی سپیی پێستی راسیست، زینەفۆبیای خۆی لە ناماقووڵییەکی سیاسیی و حەماقەتێکی ئایدیۆلۆژییدا هەڵڕشت کە ئەمە ناوەڕۆکەکەیەتی" وێڕای ئەوەی سەرزارەکیی ئیدانەی کارە تەرۆریستییەکەی کردبوو، بەڵام لە کۆتاییدا گوتبووی ئەمە فۆبیای خەڵکی ئەم وڵاتانەیە لە هیجرەی موسڵمانان…" لەسەر ئەمە گەنجێکی ١٧ ساڵەیی(سپیی پێستی ئینگلیز، بە رەچەڵەک ئەوروپیی) زۆر ئازایانە، هێلکەیەکی دا بە تەپڵی سەریدا و بە مۆبایلیش ریکۆردی کرد، وێڕای ئەوەی کەناڵی رەسمیی 7 ی ئوسترالییش راستەوخۆ، پەخشی دەکرد". لە بەر ئەوەی تاوانبارەکە سەناتۆرەکە بوو، تاوانی هەڵاواردن و راسیزم بوو، گەنجەکە هیچ سزایەک نایگرێتەوە. کار گەیشت بەوەی تەواوی هێزی قانون “full force of law” بەسەر ئەو سەناتۆرەدا بسەپێنرێت کە بە بۆکس وەڵامی گەنجەکەی دایەوە.

سەرجەم مێدیا، حکومەت و حیزبەکان(بە راستڕەوەکانیشەوە)ی ئوسترالیا، زۆرینەی سیاسیی، رۆشنبیر و نوخبەکان، ئیدانەی ئەم کارەیان کرد، سەرۆک وەزیر و سەرۆکی ئۆپۆزسیۆن، جەختیان لەوە کردەوە، قسە ناماقووڵەکانی ئەو سەناتۆرە لە کۆمەڵگەی فرەکولتووریی و فرەزمانیی ئوسترالیادا، جێگەی نابێتەوە. شەپۆلێکی بەرفراوان لە پەرۆشیی و غەمخۆریی لە ئاستی ئوسترالیا، نیوزیلاند و جیهان، بۆ قوربانییانی موسڵمانان لەو دوو مزگەوتەدا هەیە، ئیدانەی ئەم کارە تەرۆریستییە دەکەن و داوای پێکەوەژیان، ئاشتیی و تەبایی نێوان دینەکان، مەذهەبەکان و خەڵکانی بێدیین دەکەن. هەموو ئەوانەی سەرەوە، دەی تیینووی ئیسلامییە ئایدیۆلۆژیستەکان ناشکێنە و لە بەرامبەر تەرۆریزمی سپیی پێستەکاندا، داوای وەڵامدانەوە یان لای کەم غوبنی ئایدیۆلۆژیی و تەرۆری ئیسلامیی دەکەن و بەناوی خوداوە قسە دەکەن و داوای ئەوە دەکەن کە ئیرهابی خودا بەسەر کافران! و موشریکاندا، بسەپێنرێت!

خەلەلە ئایدیۆلۆژییەکە لێرەدایە، ئەگەر ئیسلامییەکان، بە چاوی تەڕەوە، سەیری مێژوو بکەن و بڵێن ئینگلیزەکان و ئەوروپاییەکان، لە رابردوودا، سەدان ساڵ، وڵاتانی ئیسلامیی، ئەفریکایی، ئەمەریکای

لاتین و ئاسیایان داگیرکردووە، ئەوە ئەمەش مافی خۆمانە لە ڕۆژئاوا داوای جێکەوتکردنی شەریعەتی ئیسلام، قانونە ئیسلامیی و حوکمە ئیلاهییەکان(لە جوغزی قورئانەوە) بکەین، ڕێک ئەمە وێڕای ئەوەی حیقدی ئایدیۆلۆژیی و رقی کوێرانەی دینییە، هاوکات بەریەککەوتنی دیینەکان، خوێنڕشتنی زیاتر و نەفییکردنی ئەوانی ترە. جیاکردنەوەی مرۆڤەکانە لەسەر بناغەی بێ دیین و دییندار(لەناو دییندارەکانیشدا تەنیا ئیسلامییەکان و لەناو ئیسلامییەکانیشدا تەنیا سوننە). بۆ ئەوەی تۆلەرانسی ئایدیۆلۆژیی ئیسلامییە ڕادیکاڵەکان هەر ئایدیۆلۆژیستێکی تر، تاقیبکەینەوە، بیانخەینە بەردەم ئەم پرسیارانەوە:-

١- مێژوو، ئەو حەقیقەتانە جەخت لێدەکاتەوە کە جووەکان لە مەککە و مەدینە، لە بەغداد، هەولێر و سلێمانیی، لە ئورشەلیم(قودس) و ئیسرائیل، لە سوریا و ئوردون، ناوچە عەرەبییەکان و وڵاتە ئیسلامییەکاندا، پێش ئیسلام، بوونیان هەبووە. ئایا ئەگەر جوولەکەکان بیانەوە بگەڕێنەوە بۆ ئەو وڵاتانە و داوای کردنەوەی پەرستگەی خۆیان بکەن، ئەصڵەن هەر مەنتاڵیتیی ئیسلامییە ئایدیۆلۆژیستەکان، ڕێگە بە گەڕانەوەیان دەدات تا ڕێگە بە کردنەوەی مەعبەد بدەن؟ دواتریش داوای ئەوە بکەن نابێ ئەحکامی ئیسلامیی و قورئانیی بەسەرماندا بسەپێنرێت؟ بێگومان، وەڵامەکەی روونە. لەبەرامبەردا، چەند هەزار مزگەوت لە وڵاتانی ڕۆژئاوا کراونەتەوە، ئێستا هەندێکیان دەڵێن بانگی محەمەد بە ئاشکرا خۆشە و دەبێ مزگەوتەکان بە بڵندگۆی گەورە، ڕوو بە شەقام و گەڕەکەکان، بانگ بدەن! لەوە تێناگەن ئەمە پێشێلکردنی مافی هەموو ئەوانەیە کە باوەڕیان بە ئیسلام، بە خودا و بە هیچ دیینێک نییە و جۆرێکە لە قەڵسکردن و بێزاریی، بگرە سەرکوتکارییش.

٢- ئیسلامییەکان(بە موسڵمانە ناسیاسییەکانیشەوە)، کۆمۆنیست و چەپەکان، نەتەوەیی و هەموو ئەوانەی بە ژیانێکی باشتر ڕوویان لە ڕۆژئاوا کردووە، بە منی ئەنتی هەموو ئایدیۆلۆژیایەکیشەوە، ئایا بۆچی هاتووین، بە ژیان و گوزەرانێکی باشتر نەهاتووین، ژیانێک کە لای کەم، مافی مرۆڤ، دیمۆکراسیی و ئازادیی، لای خۆمان زیاتر تێدا بێت؟ دەی هەزاران (ئیسلامیی، کۆمیونیست و ناسیۆنالیست) ی ئەو وڵاتانەی کۆچیان لێوە کردووە بە تایبەتییش کوردەکان، لە ڕۆژئاوا، داوای تەطبیقکردنی شەریعەتی ئیسلامیی دەکەن؟ داوای شۆڕشی پڕ لە زەخرەفەی چینایەتیی دەکەن؟ یان نەتەوەییەکانمان، لێرەوە، داوای رقبوونەوە لە عەرەب، لە عێراق و فشەی سەربەخۆیی بە گەلێکی

بەدەرەتانی وەکو کورد دەکەن، ئەگەر بەیشیان بکرێ، کەسوکاری خۆیان بە هێز و بە عەشیرەتەوە، لە کوردستان دەردەکەن و بە فەسادخانە!ی عەلمانیی، بە سەرمایەدارییی و وڵاتانی رۆژئاوایی، دەبەن! هەموو ئەمانەی سەرەوە، موفارەقە، چەندەوویی و ناعەقڵانیی مرۆڤ ئایدیۆلۆژییەکانی کوردمان (ئیسلامیی، کۆمیونیستیی و ناسیۆنالیستیی) بە دەردەخات.

٣- دەی چەند ئیسلامیی، چەند سەلەفیی و ئیخوانییتان بیینی (جگە لە ئیشی بیزنس) بە ژیان و خۆشگوزەرانیی، روو لە سعودییە، ئیمارات، قەطەر، تورکیا، ئێران، ئەفغانستان، مالیزیا، برونای، سودان و ئەندەنوزیا…تاد بکەن؟ وەڵای ئەوەی وەریشیان ناگرن. هەمان شتیش بۆ کۆمیونیستەکان راستە، کەسیان روو لە کوبا، ڤەنزوێلا، سۆڤیەتی جاران، یان تەنانەت چینە شەعبییەکەی ئێستا و جارانیش بکات و بچن شیوعییەتی تەحریفیی لەوە راست بکەنەوە و شۆڕشی کرێکاریی و خەتی لێنینیزم و ترۆتکسیزم، یان مارکسیزمە ئۆریجناڵەکە، ببووژێننەوە؟ دەی ئەو هەموو نەتەوەپەرستەی کورد کە لە هەندەرانەوە بەیعەتیان بە ناسیۆنالیزمی نەژادیی-کوردیی دەدا و شەڕی طائیفیی و نەتەوەییان، دەمەزەرد دەکردەوە، چەندیان ئامادەبوون بچن مل بە حەشدی شەعبیی و سوپای عێراقەوە بنێن؟ ئەم سێ ئایدیۆلۆژیایەی سەرەوە، بەتایبەتییش ئیسلامییەکان، هەموو عەقڵ و لەشیان، پارادۆکسە و ناتوانن لە پێکەوەژیان، لە یەکترپەژراندن و لەوەی نابێ هیچ دینێک و هیچ ئەحکامێکی قورئانیی بسپێپێنرێت بەسەر کۆمەڵگەدا (بەتایبەتیی لە رۆژئاوا)، تێناگەن، یان نایانەوێت تێبگەن.

٤- راستە شەپۆلێکی راسیزم و ناسیۆنالیزمی سپیی پێست، لە وڵاتانی رۆژئاوا، شەپۆل دەدات، لەسەروو هەمووشیانەوە، راسیستێکی وەکو ترەمپ، سەرۆکایەتیی ئەمەریکای بەدەستەوەیە و هاندەری ئەم فاشیزم و راسیزمەی سپیی پێستەکانە دەرهەق بە نەتەوە، گەل، زمان، نەژاد و دینەکانی تر، بەڵام وەڵامدانەوەی راسیزم بە راسیزم، فاشیزم بە فاشیزم، ناسیۆنالیزم بە ناسیۆنالیزم، بەشەرییەت بەرەو فەنابوون و قەتڵوعامی زیاتر دەبات.

٥- راستە پێوەری جۆراوجۆر (کە ناعەدالەتییە) بە قوربانییانی دەستی تێرۆر لە فەرانسە، لە شەنگال، لە میانمار، لە فەڵەسطین، لە سوریا، لە یەمەن و لە ئەفغانستان، جەکەوت دەکرێن، بەڵام کاتێ تێرۆر ئیدانە دەکرێت، دەبێت ماکەکەی (دینیی بێت، نەتەوەیی بێت، کولتووریی بێت یان هەر شتێکی تر) بە توندیی و بە پرەنسیپەوە،

ئیدانە بکەیت. لە کاتی شەڕی داعشدا، هەزاران ئیسلامیی ئایدیۆلۆژیست، ئێستایشی لەگەڵدا بێت، نەک ئەو تێرۆریزم و ئێثنۆسایدەی دەرهەق بە ئێزیدییەکان کرا لەسەر دەستی خەلافەتی داعش، ئیدانەیان نەکرد و داعشیان بە تێرۆریست نەناساند، بەڵکو زۆر تیینیان بگەیشتایە، بە عەقڵییەتی لاهوتیی خۆیان دەیانگوت داعش بە هەڵە لە ئیسلام گەیشتوون، بەڵام کافر نیین و موسڵمانن! تا ئێستایشی لەگەڵدا بێت ئەو هەموو فاشیزمە ئەردۆغانییەی دەرهەق بە گەلی کورد دەکرێ، چاویان بەرایی نادات، ئیدانەی بکەن! ئەو فاشیزم و راسیزمەی خێڵی حوکمڕانی سعودییە دەرهەق بە یەمەنییە هەژارە پەراسوو دەرکەوتووەکان دەیکەن، لای هیچ ئیسلامییەکی سوننیی - ئایدیۆلۆژیی، ئیدانە ناکرێت، چونکە قوربانییەکان لە حوثییە شیعەکانن، لای ئەم طائیفییە ئایدیۆلۆژیستانە، کوشتنی شیعە لە کوشتنی جوولەکە، فەرزترە و جیهادەکەی مەقبولترە.

٦- هاوزەمان، لە کاتی ئاوارەییەکەی عەرەبە عێراقییەکاندا، دەیان ئەکادیمیست و نووسەری کوردمان بینیی، بانگەوازی ئەوەیان دەکرد کە عەرەبی ئاوارەی ناوەڕاست و باشووری عێراق، کوردستانیان داگیرکرد، نابێ خانوویان بدرێتێ و دەبێ ببرێنە دەرەوەی شارەکان، پیس و پەغەن، منداڵانی کورد دەتوقێنن و چاوی نامەحرەمیان لەسەر کیژانی کورد، دەسوڕێنن و شەهامەتی نەرسالاریی کوردایەتییان، تەخشان دەکرد، کەس لەم ئیسلامییە ئایدیۆلۆژیستانە، نوطقیان لەوە نەهات. وەهای ئەوەی ئەمە راسیزم بوو لە ناسیۆنالیزمی کوردییەوە سەرچاوەی گرتبوو، بەڵام ئەم ئیسلامییە ئایدیۆلۆژیانە، بەیەک دێڕیش ئیدانەی ئەم حەماقەتە نەتەوەییەی نەتەوەپەرستەکانی کوردیان نەکرد، چونکە مەتیقێکی هاوبەشی داعشییانە، پانتورکییانە، خەلیجییانە و نەتەوەییانەی(ناسیۆنالیزمی کوردیی) هەبوو. هەموویان لە ناسیۆنالیزمی دینیی-طائیفییدا، ئاوەزان دەبوون.

لە کۆتاییدا، ئەوەمان بیر نەچێت، زۆرینەی هەرە زۆری گرووپە ئایدیۆلۆژییە ئیسلامییەکان، بە هەردوو رەهەندە سەلەفیی و ئیخوانییەکەیەوە(وەهای ئەوەی سەلەفییەکان، بە ئیخوانییەکان دەڵێن بەشێکن لە ماسۆنییەتی رۆژئاوایی و ئیخوانییەکانیش بە سەلەفییەکان دەڵێن بیدعەچیی و موبایەعە بە ستەمکاران و دەسەڵاتدارانی وەڵاتە ئیسلامییەکان دەدەن)، پەروەردەی ژوورە موخابەراتییەکانی رۆژئاوان و لە چەرخی رابردوودا، وەکو باندی تێرۆریستیی دژی شەپۆلی شیوعییەت و چەپ، بەکارهێنران و ئێستایش بە ئەجێندای ئیقلیمیی و باڵانسی هێز لەلایەن رۆژئاواوە هەر

بەکاردەهێنرێن. ئێستایشی لەگەڵدا بێت، وێڕای ئەوەی شیوعییەتەکەی ستالینیزم و لێنێنیزم هەرەسی هێنا، بەڵام ئەو فۆبیایەی لە لایەن ئیسلامییەکانەوە، بەرامبەر بە روسەکان، بە کۆمیونیستەکان و چەپەکان هەیە کە زیاتر ناساراوە بە رەسۆفۆبیا(Russophobia)، بەرامبەر بە جوولەکەکان و لۆبیی زایۆنیستەکانیش نییانە. هۆکارەکەی مەعلومە، چونکە عوقدە ئایدیۆلۆژییەکە ئەوەندە گرێ کوێرەکەی توند کراوە، کردنەوەی ئەو عوقدانە، زۆر کاتیان دەوێت. بەڵێ تێرۆریزم بەهەردوو فۆرمەکەیەوە(دینیی و نەتەوەپەرستیی)، ئیدراک و ناسنامەی فاشیزمە. بە دڵنیاییشەوە، هەموو جۆرەکانی فۆبیا(زینۆ، ئەنگلۆ، ئیسلام□،کریستۆ، ئەمێریکۆ،جوودۆ، رەسۆ، هیندو) توخمەکانی تێرۆریزمن، جا لە فیکردا بێت یان لە کرداردا بێت. ئەم دوو دێڕەی کۆتایی، ناوەڕۆکی ئەو دوو دێڕە ئینگلیزییەی سەرەوەیە.

سەرنج:-

زینۆفۆبیا:- رقبوونەوە، ترس و بێباوەڕیی لە کەسانی بیانیی(زمان، کولتوور، نەتەوە و وڵاتی تر). ئەنگلۆفۆبیا بۆ وڵاتە ئینگلیز باکگراوند و ئەوروپییەکانە، ئیسلامۆفۆبیا بۆ ترس و بێمتمانەیی بە ئیسلام□، کریستۆ بۆ کریستیانە(مەسیحییەت)، جوودۆ، بۆ جوولەکەکانە(یان, ئەنتی سێمیتیزم= دژە سامیی) …تاد

سەرلەبەری مێژووی ئ□□مان و ژاپۆن … ڕیچارد براتیگان … لە ئینگلیزییەوە: عەتا میرەکی

پێش چەند ساڵێ (شەڕی دووەمی جیهانی) لە مۆتێلێکدا لە پاڵ کارخانەیەکی بەستەبەندی سویفت یان باشترە بڵێم کوشتارگاگەیەکدا دەژیام.
لەوێ بەرازیان کوشتار دەکرد، سەعات بە سەعات، رۆژ لەدوای رۆژ مانگ لەدوای مانگ تا بەهار دەبووە هاوین و هاوین دەبووە پاییز، کاتێ سەری بەرازەکانیان دەبڕێ دەنگی ناڵەیان بەرز دەبۆوە، رێک

دەتکوت ئۆپێرایەکە و لە شوێنی زبڵەکاندا بەڕێوە دەچێ.
وا بیرم دەکردەوە کە کوشتنی ئەو بەرازانە لەگەڵ سەرکەوتن لە شەڕ دا پێوەندی هەیە. پێم وابێ ئەو بیرکردنەوەیە لەبەر ئەوە بوو کە هەموو شتێک پێوەندی هەیە بە شەڕەوە.

حەفتەی یەکەم و دووەم کە لەو م□ت□ڵ□دا بووین زۆر ئازاردەر بوو. دەنگی ناڵەیان دەبووە هۆی بێزاری، بەڵام دوایی لەگەڵی ڕاهاتم وەکوو هەر دەنگێکی تر: نەغمەی باڵندەیەک لەسەر دارێک یان فیکەی باتگهێشت بۆ خواردنی نانی نیوەڕۆ یان دەنگی ڕادیۆ یان دەنگی تێپەڕینی لۆرییەک یات دەنگی ئینسان یان کاتێ بۆ خواردنی شام بانگت دەکەن یان هەر دەنگێکی تر.
“دوای شێوکردن کایە بکە”
هەرکاتێ دەنگی ناڵەی بەرازاەکان نەدەما، ئەو بێدەنگیە مانای ئەوە بوو کە یەکێک لە ئامێرەکان پەکی کەوتووە.

ڕیچارد براتیگان
لە ئینگلیزییەوە: عەتا میرەکی

کۆمهڵگـه… تەکنەلۆژیـا… میـدیا پەراوێزێـك لـەنـاو تێکسـتدا … نەژاد عزیز سورمێ

بیرکردنەوە لە پێشکەوتنی بە پلان دیواری ترس و دڵەڕاوکێ دەڕوخێنێ و سنووران واڵا دەکا و دەرگایان دەکاتەوە بۆ ناو ئەو کۆمەڵگەیەی کە ئێستا لەسەر زارو زمانانە ، مەبەستم (کۆمەڵگەی مەدەنی)یە ..
کە باس لە پلان و نەخشەیش دەکرێ ، ئەوە ناگەیەنێ هەروا بەئاسانی و بێ گرێ و گرفت دەگەینە ئەو قۆناخە… ئەمە مەسەلەیەکە کاری دەوێ ، کۆشش و و ماندووبوونی دەوێ…(جیدیەت)ی لە بیروبۆچوون و هەڵسوکەوت و هەوڵدان بۆ خۆ دەربازکردن لە گومان و ڕاڕایی و خۆپەرستی لە سنووران بەدەر و پاشماوە کەڵەکەبووەکانی دواکەوتوویی بە گیانی ئینتیمای گەرەکە.

ئەگەر (تاقەتت هەبێ) بیری لێ بکەیەوە، ئێمە حاڵی حازر لە گەلێك بواری جیاجیادا تەکنەلۆژیای نوێمان لەدەستە بە تایبەتی لە بواری پێگەیشتن و گەیاندندا ، بەڵام با بپرسین تا چەند توانیمانە لەگەڵ مەودا و ڕەهەندە پێشقەبڵ و پاشقەبڵەکانیدا بڕینەوە… باس لێرەوە دێتە گۆڕێ ، ئێمە بە کولتوور و بیرکردنەوەی قۆناخی شوانکارەیی و کشتوکاڵییەوە.. هاتووین چووینە پێش کۆمپیوتەر و ناو تۆڕی ئەنتەرنێت وسواری پێشکەوتووترین ئۆتۆمبیل بووین!
تۆ تەماشا میدیاشمان بەهەمان پێوەر چووتە ناو تونێلیك تا ئێستا ئەوسەری دیار نییە… ئەو ڕوناهییەی ناو تونێلیش کە بەرپێی خۆمانی پێ دەبینین ، ڕوناهی دەسکردە، شەوقی ئەو گڵۆپانەیە تێیدا هەڵکراون… تونێل کە ڕوناهیەکی ناگاتێ… چ جای ئەوەی ئەوسەری دیار نەبێ… لەوەش سەیرتر ، لەو ساتەی هەستی لەخۆڕازیبوونمان لە ئاست کار و کردەوەکانمان کز دەبێ ، هەر لەو کاتەدا خەیاڵی خۆدیدەیی داماندەگرێ و بەجۆرێك خۆمان لێ ون دەبێ بەرپێی خۆیشمان نابینین…

ئەم وڵاتەی ئێمە کە لە قسان هەر لەدێرەوە بێشکەی شارستانییەت بووە ، کە بەڕاستیش هەروا بووە ، ئەوە قسەی من نییە ، کنەو پشکنینە ئارکیۆلۆژیەکان وایان سەلماندوە، ئایا ئێمە ڕۆژێ لە ڕۆژان لە خۆمان پرسیوە ، ئەو هاوسەنگییە چۆن و بۆ تێکچوو… ئەو باڵانسەمان بۆ پێ ڕانەگیراوە..؟
ئایا ڕاستە ئۆباڵی هەموو هەوڵە سیزیفیەکانمان هەمیشە بخەینە پاڵ خەڵکی تر وفاکتەری دیکەی دەرەوەی خۆمان؟
بەرابەر پرسێکی ئاوەها ، ڕەنگە دیسان قەوانە کۆنەکەی نەبوونی ئازادی و چی و چی لێبدەینەوە… لێرەشدا باس نە لە ئازادی ڕەهایە، کە لە هیچ کونجێکی ئەم دنیایەدا نییە و نە لە ئازادی بەقەدخۆ… باس لەو پەراوێزەیە کە ئەمڕۆ دەزگاکانی میدیا هەیانەو تا ئیستا نرخی نەزاندراوە…. یا بە واتایەکی دیکە بەرهەستیی ئەو دەزگایانە لە بەرابەر دەسەڵات و خەڵك نەگەیوەتە ئەو ڕادەیەی شتان لە واقیعی خۆیاندا بخوێنینەوە نەك بە چاویلکەی واقعێکی نامۆ و وێکنەچوو ، هەر ئەوەیشە بەرژەوەندیە چارەنووسازەکانی لە مامەڵەدا لەبەرچاوان دوور ڕاگرتووە ، بە نموونە ئەمڕۆ ئەوەی بە ئەزموونی کوردستان ناسراوە بە هەموو ڕەهەند و مەوداکانییەوە و لەگەڵ ئەو تەنکەتەمە نائومێدیەش وای لێ دەخوێندرێتەوە لەبەر ئاستانەی وەچەرخانێکی تازەدا بێ ، پێشهاتە چاوەڕوانکراوەکان لەوێنەی دووڕیانێکی یەکلاکەرەوە لە ئاستێدا دەردەکەون…

بێگومان وەختێ کار دەگاتە مەسەلەیەکی لەو ڕەنگە ، ڕەخنە و

ئیرادیشمان لێی هەبێ ، بەشێکی بەرپرسیاریەتی هەنگاوهەڵێنان و هەڵوێست وەرگرتن دەکەوێتە ئەستۆی هەڵسوڕاوانی میدیا و دەزگاکانی ، بەتایبەتی لەوەی دەچێتەوە ناو هەر دوو بواری پەروەردە و تەندورستی کە ڕۆڵی یەکلاکەرەوە و ستراتیژی لە بینای ئینساندا دەگێڕن… ڕێگایەکی ترمان لەبەردەمدا نییە ، یا دەبێ هەبین ، یا هەبین… ئەم ئەزموونە بە هەموو لایەنە پۆزەتیف و نێگەتیفەکانییەوە ئاسان نەهاتووە (باوەکو کەموکورتییەکان بەری ئەم ڕاستییەشیان گرتبێ) هەزاران ڕۆڵەی دڵسۆزی دیار و نادیار تا ڕادەی خۆفیداکردن بۆی ، پێوەی ماندوو بوون .. خۆنەبان کردن لێی ، بەهەندنەگرتنی مێژوو و وەك هەمیشە نەخوێندنەوەی پەندو عیبرەتەکانیەتی..

هەرگیز ڕۆژگارەچارەنووسسازەکان بە کەمتەرخەمی و بێموبالاتی و سەرقاڵ کردنی نەوەی نوێ (کە سبەی بەرپرسیاریەتی چارەنووسسازیان دەکەوێتە ئەستۆ) بە ڕووکەشایەتی و چاولەدەری و خۆنەخوێندنەوەولەدەستدانی متمانە و ئینتیما و دواختستنی لەوەی پێویستە دوانەخرێ تێناپەڕن..
دەزگاکانی میدیا هەقە ئەمڕۆ لە شایانترین شێوەیدا سوود لەو پەراوێزە بەردەستە بۆ هەموو ئەو پرس و ڕوانینە سیاسی و کۆمەڵایەتیانەی لە گۆڕێن وەربگرن ، ئەوان بە هەر ئاراستەیەکدا بڕۆن یاخود لە هەر کەنارێکدا بگیرسێنەوە ، لەسەریانە ئەگەر پێشزانییەکیان هەبێ بۆ ڕەوتی ڕووداو و پێشهاتەکان لە بەشداری پێکردن و بەرچاوڕوونی و خەڵك باخەبەر کردن نەوەستن ، چونکە هەر ئەوەیان بۆ دەمێنێتەوە و سیمایان لەو ڕیکلامانە جوانتر و سەرنجڕاکێشتر دەردەخا بڕاویان دەکەنەوە .

گرینگە ئەو دەزگایانە لە کارەکانیاندا هەوڵ بدەن بڕیاربەدەستان ڕووە شاراوەکان لە وەکو خۆی ڕوونتر ببینن.، بەڵام گرنگیشە لە ئاست و پێکهاتە و هاوکێشەکانی ئێستای کۆمەڵگەی کوردەواریدا ئەمە بکەن با گریمان دیمەنێکی تێکەڵ و پێکەڵیش بنوێنێ…
ئەوە ئێمەین کڵاشیش دەدروین و ئەنتەرنێتیش بەکاردەهێنین و سیاسەتیش دەکەین و دیپلۆماتکاریشین و نەخوێندەواریشین و سواری نوێترین ئۆتۆمبێلیش دەبین کە دوا تەکنیکی تێدایە ، ئاژەڵ و پەلەوەر و تەماتەو خەیاریش لە دەرەوە دەهێنین ..!
ئەوە ئێمەین لە پێناوی بوونی خۆماندا نانی وشکمان خواردووە و بێکەس بەچڵ و چیایان کەوتووین ، ئێمەین ڕۆژگارە تاڵەکانمان لەبیر دەکەین و هیوامان پشت گوێو ئایندەمان ڕۆژێ بە چاو و زەینی خۆمان نەبینیوە ، هەر ئێمەشین دەبین بە هاوپەیمانی زلهێزەکانی دنیا ،

کە دیسان بەپێوانەی بەرزەوەندی ، جارێ فەرشی سوورمان بۆ ڕادەخەن و جارێ پشتمان تێ دەکەن و بکوژ و ببڕانمان تێبەردەدەن .

ئێمە وا دەخوازێ هەوڵ بدەین هاوکێشە تازەکان بە چاوی ئەمڕۆ ببینین و بڕیار بدەین هەموومان پێکەوە بژین نەك یەك یەك ، ئەوە مێژووو و پێشهاتەکانی ڕابردوومانە ئاماژەی مەترسییەکانمان پێ دەڵێ تا ئەگەر سبەینێ حسابێکمان پێ بە هەناسەی خۆمان ، پاش ئەو هەموو زوڵم و غەدری ڕابردوو بۆ نەکرا کە مافی ڕەوای خۆمانە ، تین و تاوی ئەوەمان تێدا بێ ئەوەی ئێستا لە ڕووی میواننەوازییەوە یا لە خۆنەدیتن یا پاراستنی چەند بەرژەوەندیەکی کاتی بێهوودە ، بێدەنگی لێ کراوە ، بەهۆی زۆر ئەگەر کە بێگومان لە مووقەڵێشان ون نین ، هەر وا نەمێنێتەوە…

نامەکانی ئیشق, هەموو بەیانییەك …2… سەردار جاف

4- بەیانییە و لە ژوورێکی سیغناخی نامۆیی نوێدا ژێی میلێدی نیشتیمانم زەنگی بیرکردنەوەی ساتە شیرینەکانی تۆم بۆ لێ دەدا، ئەو ساتەی هەنگوینی وەلا دەنا و بۆ خۆی شیرینترین شێوە دەردەکەوتن، خۆر لەم وڵاتە یەخسیری تاریکە سەڵایە هەنگوین ساتیمان ڕۆمانسی تر دەنوێنێ، تۆ خۆر و ڕۆشناییە هەمیشە بە شەوقەکەی پایتەختی شەختەی ، پایتەخت بە لەنجەکانی تۆوە خۆی با دەدا و جوانی دەنوێنێ، بە خەندە و قریوەکانتەوە ڕشبەڵەك دادەبەستێ و کۆنسێرتەکانی بە جۆش و خرۆشتر دەکا، بە سەماکانتەوە گۆرانی دەچڕێ، بێ بوونی تۆ ، پایتەختی بەفر کاوڵاشێکە لە ڕۆمانەکەی عەبدوڵلا سەڕاج دەچێ، دڵم بێتە وڵاتێك و تەنها جێی باڵا و نیگاکانتی تێ دەبێتەوە، چۆن ئینجانە بێ گوڵ کەرەستەیەکی ڕەق و تەقی بێ مانایە، ناخی من و پایتەختەکەی تۆ هەمان ئەرزشی هەیە گوڵەکەم، نەك چرا تۆ گزنگی هەموو ڕۆژێکی منی، لەگول گوڵتر هەر تۆی خانمەکەم .

5 – ئەم بەیانییە هێشتان خۆر دەستی لە ملی ماچی ڕۆشنایی

نەکردووە، هەنگاوەکانم خۆیان خۆران و من پێموایە سست و خاون و ناجوێن، ڤینێسەکەم تۆ دەزانی من شەیتانی ئیشقت بوویم و شیلەی ترێپکم لێ دەچۆڕێ ، هێکارگەلێ لە تەك هەنگاوەکانم خاون خاو، نازانم من پەلەمە یا ئەوان ناڕۆن، ، دیقەتی سروشت دەدەم خۆی لە تەدارەك داوەو ڕازاوەتەوە ئیدی لام سەیرە نازانم من جوانی دەبینم یا بۆ من و تۆ خۆی لە باڵایی دوندی جوانی ناوە، ئەم سپێدە ڕۆژێکە لەو ڕۆژانەی بە ئاوی زێڕ دەینووسینەوە، ڕۆژێکە خەرمانی گوڵ هەڵدراوە و تۆ لە تێکرای جوانتری، ڕۆژێکە هەردووکمان نازانین چۆن ناخی پڕ ئاه و کرووزانەوەمان بۆ یەکدی دەربڕین، ڕۆژێکە خەو تارە لێمان، بولبولی سبەینان بە شەبەقی نەورۆزی دەبینین، مەیلمان لێیە گۆرانی سوتان بۆ یەك بڵێین، حەز دەکەین تێرتێر یەك لە باوەش بگرین، بشێ کەی ئەو ئامێزەمان بە سینگی یەکتر تینوێتی یەك بشکێنن و گەرم بنەوە، دەزانم دڵم بۆ تۆ ناسرەوێ دەزانی بۆ ….؟ چونکە ناخ و رووخسارت پاك و جوانن، لە گوڵ گوڵترن.

ئەڵمانیا

21 و 23 / 2 / 2019

دەنگدانەوەی کردارەکانمان … و: محەمەد بەرزی

دەنگدانەوەی کردارەکانمان

جارێکیان باوکێک لەگەڵ منداڵەکەیدا ، بە ناو دارستانێکی چڕی پڕ لە شاخ و گرد و تەپۆڵکەدا دەڕۆیشتن . لە ناکاو منداڵەکەی نووچێکی دا و بە سەردەمدا کەوت و لە تاو ئازار هاواریکرد و وتی : ئای . ئەوەی سەیر بوو دەنگی (ئایەکەم) لە شاخەکەوە وەک خۆی گەڕایەوە . منداڵەکە زۆر لەو دەنگە سەری سوڕما ، بۆیە هەر زوو هاواریکردەوە : تۆ کێیت ؟ . ئەمجارەش دەنگی (تۆ کێیت) لە شاخەکەوە گەڕایەوە . منداڵەکە بەمە زۆر تووڕە بوو ، بۆیە هەتا توانی هاواریکرد و وتی : تۆ دەبەنگی ، سەرلەنوێ دەنگی(تۆ دەبەنگی) وەک خۆی گەڕایەوە .

منداڵەکە زۆر لەوە بێزار بوو ، ئنجا پرسیاری لە باوکی کرد و وتی : بابە گیان : بۆ ڕاستی من سەرم سوڕماوە ، ئەوە چییە

□ووودەدات ؟ . ئەی ئەوە کێیە لەوبەرەوە بەو شێـــــوەیە وەڵـــــامم
دەداتەوە ؟ .
باوکەکەشی لە وەڵامدا وتی : کوڕی خۆم ئێستا بە چاکی □ گویێ لە باوکی خۆت بگرە ، ئنجا هاواریکرد : تۆ کەسێکی زۆر چاکی . هەمان دەنگی (تۆ کەسێکی زۆر چاکی) وەک خۆی گەڕایەوە . سەرلەنوێ باوکی هاواریکردەوە : سوپاس بۆ تۆ . بەهەمان شێوە دەنگی (سوپاس بۆ تۆ) گەڕایەوە .. منداڵەکە زۆر سەری سوڕمابوو و نەیدەزانی چۆن چۆنی ئەو دەنگانە دەگەڕینەوە .
پاشان باوکی زۆر لەسەرخۆ وتی : گیانەکەم ، خەڵکی بەوە دەڵێن دەنگدانەوە . بەڵام ئەوە یەکێکە لە ڕاستییەکانی ژیان ، چونکە ژیان بریتییە لە دەنگدانەوەی کردارەکانمان . چیی پێشکەش بە خەڵکی بکەین ، جا باش بێت ، یان خراپ . خەڵکیش هەمان شتمان پیێ دەبەخشنەوە ، چیش بچێنین ، هەر هەمان شت دەدرووینەوە .
جا منداڵە خۆشەویستەکان : چیی بکەین بۆ خەڵکی ، ژیانیش هەمان شتمان بۆ دەگەڕێنێتەوە . ژیان بەسەرهات و ڕێکەوت نییە ، بەڵکو سێبەری کردارەکانمانە ، بۆیە پێویستە هەمیشە کار و کردەوەکانمان باش بێت .

تێبینی : ئەم چیرۆکە لە ئنگلیزییەوە کراوە بە کوردی و ناوی نووسەری لەسەر نییە .

شەونمە شیعر … ستار ئەحمەد

(1)
لە ئەدرێسی شیعرێکی ژاکاوا
لە تریفەی فرمێسکێکی پەشۆکاوا
زامەکانیان دەسکەنە کرد
کەچی دەروونی بێگەردی
بۆ ئاورنگی هەڵبەستێ مرد
(2)

لە کەلەپچەی گرتووخانەدا نەسرەوتو
خەوی بە نیگای داپاچی
چەندە کۆشان نەیانزانی
کاتێك بمرێ دەبێ بە چی؟!
(3)
دەمیان.. بە بەردو گڵ پڕ کردەوە
وایانزانی کە ئەو نەبێ
کەسێك نابێ رێیان بگرێ
شەپۆڵ بۆ زامی غەریبان سەر هەڵناگرێ
وایانزانی بە نەمانی
گوڵاڵە لە دایك نابێ
خاك وازدێنێ لە گۆرانی
(4)
رەگی ئەرخەوانێکیان هەڵواسی
بە پەرچەمی شەپۆلێکی تووڕەی رووبار
کە خۆر دەرچوو
گزنگ بووە بسکی ئاوو
کازیوە لاسکی چڵی دار

ستار ئەحمەد

نەورۆز… مەولود ئیبراهیم حەسەن

ئەمڕۆ 43ساڵ بەسەر نووسێنی ئەم شیعری (نەورۆز)ەدا تێدە پەڕێ ، هە رچەندە ئەودەم من هێشتا لیکۆڵینەوەم لە بارەی میژووی نەورۆز نە کردبوو ، کتێبی لیکۆڵینەوەیی (نەورۆزی کورد..لە ئەفسانەوە بۆ بە جیهانی بوون)یشم نە نووسیبوو ! بەڵام؛ هێشتا فەزای ناو شیعرەکە لەگەڵ ڕۆژگاری ئەمرۆشدا زۆر وەک یەکە ، هە ربۆیە ئێستا وەک نموونەیەکی بەر لە ٤٣ ساڵ و وەک دیاری نەورۆز دەیخەمە بەردەستی ئێوەی بەڕیز..

١٧/٣/١٩٧٦- هە وڵێر

ڕۆژانێکی دوورو درێژە

ئاهی هه ناسەی من هه ڵدەمژی و
خوێنی دڵم دەخۆیتەوەو
بە گۆچانی ئێسکما
بە بەژنی □□زگار هه ڵدەگەڕیی،
تەنیاو تاک..هه ردێی و دێی
دەگەیتە جێ و بەڕێگاوەی..

هه واڵ…
لە گەڵ گزنگی بەیانا..
سواری پاپۆڕی تیشک دەبی و
بەسەر شەوپۆڵی چیاکاندا ڕادەبری
لە بەندەری دڵما هه ڵوەستەیەک دەکەیت و
لە گەڵ تارمایی شەوا دەڕۆیتەوە ،
هه واڵ بە چاوی مانگ هه ڵدەواسی و
بزە لە گەڵ ئەستیرەکان دەکەی
لە شەوی بێ ئەستێرەو مانگ
زۆر بە توندی ، بە پەنجە نەرمەکانت
لە دەرگای دڵ دەدی ،
لە پێ دەشتا ..بە پێ دزە
دەمی ئەستێرەکان دەگری و
بە هێمنی ، بە کرێ
گە شتە بێ کۆتاییەکەت
دەچنی و دەچنیتەوەو..!

پرسیار..؟
برینت لە خۆشەویستیم قووڵترە
خۆشەویستیت لە تەمەنم درێژترە،
ئێش وژانی
برین و زامی خۆشەویستیت
لە گەڵ هه موو کوڵانەوەیەکیا
تامی ژینێکی نوێم دەداتێ و
دەرگای بە هه شتێکی تازەم لێ دەکاتەوە،
-لە کوێوە بەڕێ کەوتی ؟
-ل□ ک□ ین□و□ ب□□□و□ی ؟
نه□نی□ک□ هه رخ□ت د□یزانی و
تارماییەکە هه رخۆت ڕی بەدی دەکەی ؟!
-زۆرم خویندیەوەو تێتنەگەیشتم!

تێتگەیشتم و نە متوانی بتڵێمەوە،
گوتتمەوەو گوێان لێمنەگرت،
گوێیان لیم گرت و تێمنە گەیشتن !
تێمگە یشتن و دەنگیان نەکرد !!

ئای ..چەند جارە
پێ لە شوێن پیی خۆم دەنێم و
بە ڕێی هاتنی خۆم ناکەومەوە!؟
دە تبینم لە گەڵ خوناوا دێی
بە سای هه ڵما دەڕۆیتەوە
لە گەڵ هه موو جوانیێکا دێیت ،
لە تە قەی نالی ئەسپا سل دەکەی ،
هه ردێیت و دەڕۆیتەوەو دێی
کە چی هێشتا نازانم و
تێتناگەم!
تۆ ڕێبواری یان خانە خوێی؟!

تاقانە..
تاقانەکەم
دەزانم تۆش وەکو من
دڵ پر حەزی
خۆشت دەوێم
ساڵێ جارێ سەر بە ماڵێ دڵم دادەگری
گیر نابی وڕادەبری !
بەڵام؛ بزانە من چەندان جار
ئەوەندەی تۆ
تۆم خۆشدەوێ و هه وڵدەدەم
ببی بە گوڵزار
گوڵی هه رچوارکەژی ساڵت تێدا بڕوی
ببیت بە یار
شەو لە گەڵما بنوی بدوێی
ڕۆژ لە گەڵما بێیتە کار
ڕۆژ لەگەڵما
بێیتە کار !!
هه ولێر -١٧/٣/١٩٧٦

لات پاڵەوان ... پشکۆ ناکام

......ڕەنگە بە میللەتێک ئەوەندەی مافیایەکی ووڵاتەکەی خۆی دزی لێ بکا و لەسەر حسابی داهات و قوتی خەڵک ببنە ملیاردەر بەقەد ئەوە ناخۆش و ئازاراوی نەبە کە ئەو مافیایە جۆرێک لە"حصانە"ی هەبێ بە ناوی " قەوارەی هەرێم"!!! واتا هەرچی دزی و فزییە لە هەرێم ئەکرێ مەسەلەیەکی ناوخۆیە و ناوەند بۆی نیە خۆی تێهەڵقورتێنێ و هەرێم سەفارەت ئاسا حەصانەیەکی تایبەتی خۆی هەیە کە ڕێگرە لەوەی ناوەند بتوانێ بەهانای خەڵکەوە بچێ مەگەر لە هەندێک حاڵەتی شاز و تایبەت وەک ئەوەی " فەشەلەاندەم" کە خۆشبەختانە سەری نەگرت چونکە ئەوکاتە بە ناوی دەوڵەتی کوردیەوە دزی ئەکرا... دەنا ئەو دەسەڵاتە خەسەپێنەرە مافیایەی هەولێر گەر قەبارەیەکی نەبوایە بەناوی هەرێمەوە ئەوا وەک هەر پارێزگایەکی تری عێراق بەر پرسیار ئەبوو لە لە ڕادەست کردنی هەر داهاتێک و لە کاتی پێویست ناوەند ئەیتوانی یاسا و ڕێسا لە هەرێم بسەپانایە ، ...لە هەرێم نەوت و گاز ئەدزرێ ، تەنکەر ئەدزرێ ، جاروبار سایەقەکانیش ئەدزرێن و پارەکەشی مەتەڵەکە جگە لە چەن کەسێکی کەم ، کەس نایدۆزێتەوە !!

دەستەڵاتی بنەماڵەیی بەربەتە دەشینی ئابووری هەرێم پشت ئەستوور بەوەی کێشەیەکی ناوخۆیی هەرێمە ، بە کەماڵی ئیسراحەت بە خۆی پاڵی لێیاوەتەوە کۆمەڵانی خەڵکیشی تووشی سەدان گرفتی ئابووری و کۆمەڵایەتی و سیاسی کردوە و هەر بەوەشەوە نەوەستاوە بەڵکو جارجارەش بە بەرنامە لە ناوەند ئەپاڕێتەوە بە پارە بە ئەوەی داهاتی خۆی ئاشکرا بکا و گەر ناوەند منجەمنجێکی کرد یەکسەر بەر ئەبەتە وەزەی مووچە خۆرانی داماو و ناوەندیش تاوانبار ئەکا بە تائیفی و شۆڤەنی و ..هتد..بە کورتیەکەی بە دزی و جەردەیی قوتی خەڵک هەرێم سەربەخۆیە و پابەند نیە بە بەغاوە ، بەڵام لە پاڵ دزیەکەیانا ، دابین کردنی مووچە کاری ناوەندە و لەوێیا سەربەخۆ نین و بە بیست سی پشت عێراقین و بە دزیەکەش فەییان بەسەر عێراقەوە نیە ، ئەمە دەسەڵاتی
" خورمژ"ە ، هەم نەوت ئەدزێ و هەم مووچەشی لە بەغا ئەوێ

(ئەمەش ئەوەم ئەهێنێتەوە یاد کاتی خۆی کە لە پێشمەرگایەتیا ئەچووین بۆ ئێران ، دایمە دوو جۆر ڕوخسەتمان پێ بوو ، بە سەیتەرە

کانی ژێر دەسەڵاتی پێشمەرگە ڕووخسەتی حیزبە کانی ڕۆژهەڵاتمان پێ بوو ، بۆ سەیتەرەکانی ناوچەکانی ژێر کۆنترۆڵی هێزەکانی ئێران ڕووخسەتێکی ترمان پێ بوو کە هی سوپای پاسداران بوو ، واتا هەر رووخسەتێک تایبەت بە سەیتەرەکە......)
دەستەڵاتی هەرێم بۆ دزی نەوت ڕووخسەتی هەرێمی پێیە ، بۆ مووچەی خەڵک ڕووخسەتی بەشێکین لە عێڕاقی پێیە ، لەمەش زیاتر ئەبینین کە تەنانەت مامەڵەی دەستەڵاتی مافیای هەرێم لەگەڵ شارەکانی کوردستانا م□م□□□ی جیاواز ئەکات و لەمەیا " سلێمانی" ڕوونترین نموونەیە ، ئەم جیاواز مامەڵەیە بۆتە مایەی ئەوەی سلێمانی دوو جار ئەچەوسێنرێتەوە ، یەکەمیان ئەو نەگبەتیەی کە لە سنووری چواچێوەی هەرێمەکەیە و دووەمیان لە دابەش کردنی ئەو " سەرەمقەست"ەی لە دزی نەوتا ئەمێنێتەوە کەمترین بەش بۆ شارەکە دائەنرێ ! جا کەواتا خێر و بەرەکەتی ڕاپەڕین و دەستەڵاتی کوردی (لەسەر وەزنی برنجی کوردی) و سەرهەڵدانی فەرمانڕەوایەتی " سیسلیا " ی کوردستان چ سوود و مەنفەعەتێکی گەیانوە!! ئایا چەتەکانی هەرێم گەر حەصانەی هەرێمیان نەبوایە و وەک هەر پارێزگایەکی تری عێڕاق لەسەر داهات بەرپرسیار بوونایە بەرامبەر بە ناوەند ، ئەیانتوانی وا بە ئارەزووی خۆیان ئەنفالی داهاتەکانی هەرێمیان بکردایە ؟ بێگومان نەخێر.. ئەی چی بکەین ؟ هەر دانیشین و چاوڕێ بکەین..؟ کە دزیمان لێ ئەکرێ هاووڵاتی هەرێمین ، کە مووچەمان ئەبڕێت ، هاووڵاتی عێڕاقین..!!

وابزانم کاتی ئەوە هاتوە و چەن جارێکی تریش ئەوەم باسکردوە کە ئیتر ئەم وەزعە قابیلی قبوڵ کردن نیە ، تا زووە ، تا زووە کار بک□ر□ بۆ هێنانە کایەی "هەرێمی سەربەخۆی سلێمانی+گەرمیان+ هەڵەبجە"و بەستنەوەی بە ناوەند بە ڕێکەوتنی کە ئەولەویەت بەرژەوەندی خەڵکەکەی بێ و هیچی تر … با چیتر بە بەرچاوی خۆمانەوە داهاتەکان نەکرێ بە دۆلار و بە بۆریەکانا نەکرێ بەودیوا…مێژووی سلێمانی لەوە گەورەترە کە مافیاکانی کورد ئاوا مەمەڵەی لەگەڵ بکەن.. لەوانەیە هەبێ ئەم بۆچونەم بە سلێمانچێتی لەقەڵەم بات ، جا گەر من دوو قسەی خێر بۆ لێقەوماوانی شارەکەم و لە چنگی قورسانەکەنی پێشتری ئەودیو و ئێستای ئەم دیو ڕزگاربکەم ، بەڵێ تا سەر ئێسقان ئەو سلێمانچێتیە بە شانازییەوە ئەکەم ، و ئەوەیشی کە ناچێتت ئەقڵییەوە با بۆ خۆی هەر بسوڕێتەوە.. لات پاڵەوان....

بۆچی پارتی رازیە هەڵبژاردنی سەرۆکی هەریم لە پەرلەمانەوە بێت؟ … عیماد عەلی

باش دەزانین کە پارتی ئەم هەنگاوانەی ئێستای لە پێکهێنانی حکومەتی هەرێم لە مەکتبەی سیاسی خۆیەوە و لە روانگەی قازانجی حزبی رووت و لەپاش وردبونەوە لە وەزعەکەی خۆی وەك حزب نەك بەرژەوەندی گەلی کوردستان تاوتوێ کردووە و هێناوە و، هەموو لایەنەکانیش باش دەزانن کە رازیبونی پارتی بەهەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمانەوە لەبەر دیموکراسیبون و قەناعەت کردنیان نیە بە ئەرێنیەکانی ئەم پرۆسەیە بەو شێوەی ئێستا باسی لێوەدەکەن، یان لەبەر چاوی کاڵی ئەو لایەنانە نیە کە بۆ خولی پێشو داوای ئەمەیان دەکرد، بەڵکو تەنها لەبەر:

- ئەو گۆڕانکاریەیە کە لە پێگەکانی نێوخۆی پارتی لە نێوان نێچیرڤان بارزانی و مەسرور بارزانیدا روودەدات و لە قازانجی خودی حزبەکەیە بەتەنها نەك وەك باوەڕبون بە مافی پەرلەمان بۆ چاودێریکردنی سەرۆکی هەرێم و لێپرسینەوەی و ئاوردانەوە لە بریاردانی گەل لەسەر باڵاترین پۆست.
- نەبونی کات بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم لە لایەن خەڵکەوە و نەبونی دەستور و یاسایەکی دیاریکراوی بەرکار لەمبارەوە و لەم کاتەدا کە لەرێگەیەوە پرۆسەی دانانی(نەبونی هیچ ئەگەرێکی تر لەبەر زۆرینەی پارتی و کۆتاکان) پۆستەکان و بەتایبەتی سەرۆکی هەریم جگە لەپەرلەمان هیچ رێگەیەکی تر نابینرێت.
- دابەشبونی دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەریم بەسەر چەند پێگەیەکی تردا، وەك سەرۆکی پەرلەمان و سەرۆکی حکومەت و دادگای باڵای هەرێم هۆکارێکی ترە بۆ هەوڵی پارتی بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمانەوە، ئەمەش بۆ گەرانەوەی ئەو دەسەڵاتانە و کارپێکردنی لە پێناو پێکانی گەلێك ئامانج لەوانەش تێپەراندنی دەستوری هەرێم بە قازانج و دڵی خۆی .
- مانەوەی کاریگەریی پاشماوەکانی پرۆسەی ریفراندۆم و نەبونی

متمانە و رێکەوتنی ئاشکرا نێوان بەغدا و هەولێر تا ئێستا وا فەرز دەکات لەسەر پارتی تازووتر پرسی سەرۆکی هەرێم یەکلایی بکاتەوە، بۆ ئەوەی تۆکمەتر بێت و لەبەغدا رای خۆی و باڵایی خۆی بسەپێنێت.

- گرنگترین هۆکار؛ سەرکەوتنی پارتی لە هەڵبژاردنەکان و زامنکردنی پۆستەکانی دەستەی سەرۆکایەتی(ئەگەر یەکێتیش سەرۆکی پەرلەمان وەربگرێت) و سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی حکومەت و زۆرینەی پەرلەمان و دابەشکردنی پۆستەکان لە نێوان باوك و كوڕ و برازا لە پەرلەمانەوە نزیکترین رێگەی گەیشتنە بەو ئامانجەی کە پارتی بۆ چەندین ساڵە پلانی بۆ دادەرێژێت .

*هەوڵی پارتی بۆ ئەوەیە پرۆژەی دەستوری هەرێم بە دڵی خۆی تێپەڕێنرێت و ئەوەی زامنکردووە کە زۆرینەیە و دەتوانێت بە دڵی خۆی سەرجەم برگەکانی بۆ دوای ئەم قۆناغە دارێژێت و رایی بکات(لە پرۆسەی تێپەراندنی دەستوردا رای پارتی لەسەر هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم دەبینین چۆن دەبێت، سەرەرای ئەوەی کە لەم خولەدا زۆرینەی پەرلەمانی زامنکردووە).

- پارتی لای خۆیەوە قەناعەتی تایبەتی خۆی هەیە بۆ خولەکانی تری هەڵبژاردنی پەرلەمانیش وەکو ئەم خولە ئەو زۆرینە دەبێت و یاساکان بە بێ ئەو تێناپەرێت، یان راستتر هەموو یاساکان بە بۆچونی ئەو دەڕوات (لەگەڵ ئەوەشدا سەرجەم ئەگەرەکان دەخوێنێتەوە).

*ئەگەری هاتنە ئارای دوو ئیدارەیی و لەدەستچونی لەزەتی بەدەستهێنانی زۆرینەی پەرلەمانی و قۆناغی زێرین.

دیارە بەشداریکردنی لایەنەکانی تر ناچاریە و هیچ بژاردەی تریان لەبەردەمدا نیە بۆ ئەوەی لەمە زیاترجەماوەریبونیان نەیەتە سەر سفر و بۆ ئەوەیە لە کێکەکەش بێبەش نەبن و خەڵکەکەیان و هەواداران و دۆستانیان بە پۆست و پارە رازیبکەن و زیاتر پەراوێز نەخرێن . لەلایەکی تریشەوە پارتیش نایەوێت تەنها بەخۆی سەلبیاتی گێرمەوکێشەی حوکمڕانی چوارساڵی داهاتو بەتەنها لە ئەستۆ بگرێت و دەیەوێت بەهەرچۆنێك بێت هەموو لایەك بەشداری پێبکات و رێژەی ئۆپۆزسیۆن کەمبکاتەوە، بۆیە دودڵە لە بریاردانی تاکلایەنەی کۆتایی لە دانوستانەکانی پێکهێنانی حکومەت بۆ بەشداریکردنی لایەنەکانی تر یان نا، (بەرژەوەندیە دوورمەوداەکەی ئەوە دەخوازێت کە بێمنەتی پێوە دیار نەبێت، سەرەرای بەدەستهێنانی زۆرینەی پەرلەمانی).